The Lithuanian Weekly THE LIGHTS

Published under EUCOM, Civil Affaires Division Autorization Number UNDP 266

Responsible publisher: JUOZAS VITĖNAS

Responsible printer: Haas & Cie., Augsburg

Circulation: 4000

Leid.-vyr. red. - J. VITĖNAS, Liter. ir kultūr. sk. red. - A. GRAŽIŪNAS, Inform. sk. red. - V. ROCEVIČIUS, Moterų sk. red. - H. GRAŽIŪNIENĖ, Sporto sk. red. - VFASK red kolektyvas

Meninę pusę tvarko dail. V. RATAS

Redakcija ir administracija: (13b) Augsburg-Hochfeld, Baltic DP Camp. Telef. N. 8397. Ein. sask. Bayerische Vereinsbank, Filiale Augsburg, Nr. 23073

Atskiro Nr. kaina 50 Pfg.

Žiburiai

LIETUVIŲ SAVAITRAŠTIS

Nr. 28 (138) AUGSBURGAS, 1948 M. LIEPOS MĖN. 17 D. IV METAI

Ar DP bilius iš tikrųjų nukreiptas prieš katalikus?

KAIP žinome, prez. Trumanui pasirašant DP įsileidimo bilių buvo pažymėta, kad jis yra nukreiptas prieš žydus ir katalikus. Šiuo klausimu BALFo pirm. kun. dr. J. B. Končius parašė dienrašty „The Tablet" straipsnį, kuris tilpo jo liepos mėn. 3 d. numery.

Straipsnio pradžioje autorius nurodo, kad kongresui priėmus DP įstatymą atsirado visokių nuomonių ir visokių aiškinimų. Amerikos visuomenė ir net radio ir spaudos komentatoriai nesą įsigilinę į DP problemą. „Daugelis yra užmiršę, kad nuo pat pergalės dienos Europoje komunistų propoganda yra paskleidusi klaidingų kaltinimų ir inkriminacijų prieš DP, ypatingai prieš pabaltiečius (lietuvius, latvius ir estus)".

Toliau BALFo pirm. trumpai apžvelgia, kaip pabaltiečiai atsidūrė tremty. 1944 m. daugelis pabaltiečių, prisiminę pirmosios 1940—41 m. okupacijos baisumus, 150.000 deportuotųjų į Sibirą, išžudytus ir nukankintus draugus ir gimines, gelbėdami savo gyvybes, palikę viską pabėgo. Tarp DP yra daugelis ir tokių, kurie buvo priversti dirbti nacių priverčiamojo darbo stovyklose.

Sovietų propaganda buvo suklaidinusi ir kai kuriuos amerikiečių kariuomenės vyrus ir ypač UNRRA pareigūnus, kurie pabaltiečius žiauriai traktuodavo ir sovietus laikė „patikimais sąjungininkais". Kun. Končius savo 1946 m. kelionės metu po Vokietijos, Austrijos ir Italijos stovyklas įsitikinęs, kaip neteisingai buvo UNRRA pareigūnų tertinami DP.

Šitokia propoganda pasiekė ir Ameriką. Mr. Allen birželio 13 d. radio kalboje tvirtino, kad senato DP projektas buvo Hitlerio bilius. Jis smerkė pabaltiečius, juos vadindamas kolaborantais ir nacias. Tai yra komunistų darbas, nes jiems visi, kurie jiems pasipriešina, yra kolaborantai, fašistai, antidemokratai. Juk ir gen. Marshallis, ir Mr. Byrnes, ir Mr. Dulles ir kiti virto „karo kurstytojais" todėl, kad jie priešinasi komunistų agresijai.

DP priėmimo įstatymas be reikalo esąs puolamas ir už tai kad esąs nukreiptas prieš katalikus ir žydišku įstatymu?

„Aš esu tikras, kad senatoriai, kurie sukūrė šį bilių, neturėjo jokios katalikų, ar žydų diskriminavimo intencijos. Jie paruošė projektą visiems teisingumo ir padorumo dvasioje. Pabaltiečiai, lenkai ir ukrainiečiai į rytus nuo Kurzono linijos buvo pirmosios nacių ir komunistų agresijos aukos. Daugelis jų jau yra septyneri metai DP ir dauguma jau ilgiau kaip treji metai. Yra visai natūralu ir teisinga, kad pirmiausia reikia atsižvelgti į tuos žmones, kurie yra seniausiai netekę namų. Jų tėvynės yra visiškai apręptos Sovietų Sąjungos ir geležinė uždanga yra standriau negu kur kitur uždaryta. Nuo sovietų invazijos dar niekam nebuvo leista aplankyti šiuos kraštus.

DP įstatyme nėra visiškai minimi nei katalikai, nei žydai, nei protestantai, tai kodėl jis turi būti vadinamas antikatalikišku ar antižydišku įstatymu?

Katalikai negali skųstis prieš ji, nes DP lenkai ir ukrainiečiai, kurių skaičius siekia apie 300.000, apie 85% yra katalikai, iš 60.000 lietuvių apie 90% yra katalikai, iš 110.00 latvių — 30% yra katalikai. Tarp estų yra maža katalikų. Iš šių skaičių lengvai matyti, kad daugumą sudaro katalikai, todėl, jei galėtų skųstis, tai tik protestantai, kad bilius yra priešingas jiems."

Baigdamas straipsnį, dr. Končius rašo, kad žydų DP skaičiaus nežinąs, nes jie gyvenąs atskirose stovyklose, bet manąs, kad ir žydai iš Pabaltijo kraštų ir rytų Lenkijos galės tokiu pat pagrindu kaip ir katalikai, protestantai, ortodoksai ir kitų religijų įvažiuoti į JAV.

„Aš esu įsitikinęs, kad DP komisija ir JAV konsulai vadovausis kilniais Amerikos principais, neišskirdami nė vieno dėl jo religijos, rasės ar tikėjimo."

Amerikos katalikų kunigų misija lankymosi metu pas lietuvių tautinį delegatą.

Sėdi iš kairės į dešinę: Rt. Rev. Monsignor Eugene A. Loftus, Director Catholic Charities of Buffalo, Inc., Rt. Rev. Monsignor Luigi Ligutti, Executive Secretary National Catholic Rural Life Conference, Iowa, Tautinis Delegatas J. Pr. Kan. F. Kapočius, Rev. William F. Kelly, E. T. D. Social Action Department, Diocese of Brooklyn, Rev. Russel Scheidler, Officer of the National Catholic Rural Life Conference, Montana, Rt. Rev. Monsignor John R. Mulroy, Director Catholic Charities of Denver, Colorado. — Stovi iš kairės į dešinę: Kun. prof. St. Yla, Freiburg i. Br. NCWC atstovas vokiečiams Hugh M. Toomey, NCWC direktorius Stuttgarte, Rev. Joseph Gremillion, Officer of the National Catholic Rural Life Conference, Louisiana, Stephan A. Bernas, generalinis direktorius NCWC Vokietijoje, kun. S. Morkūnas, kun. Dr. J. Vaišnora.

LT Bendruomenės Schleswig Holstein apygardos atstovų suvažiavimo įvykusio 1948. 6. 4—5 d. d. Spackenberge dalyviai. V. Augustino nuotr.

IšVLIKo susauktos tremtinių atstovų konferencijos Fellbache rezoliuciją

PADĖTIES ĮVERTINIMAS

KONFERENCIJA, išklausiusi Vykdomosios Tarybos pirmininko pranešimo apie atliktus darbus ir, pasitaikius Lietuvos valstybės suverenių teisių vykdymui atstatyti ir susipažinusi su tarptautine padėtimi,

1) su pasitenkinimu konstatuoja, kad visų Lietuvos laisvinimo veiksnių suderintos pastangos ir palankiai besiklostanti tarptautinė padėtis žymiai priartino visų mūsų siekiamąjį tikslą — Lietuvos išvadavimą;

2) su dideliu tačiau susijaudinimu ir skausmu konferencnjos dalyviai konstatuoja, kad pačios lietuvių tautos naikinimas jos gimtoje žemėje nėra liovęsis, o dar sustiprėjęs;

3) konferencija tad pakartotinai skelbia be kompromisinį visos lietuvių tautos pasiryžimą tęsti kovą, kol bus pašalinta iš Lietuvos okupacija ir sudarytos sąlygos veikti Lietuvos konstituciniams organams;

4) pritaria Lietuvos laisvinimo veiksnių padarytiems žygiams ir pastangoms sudaryti ekzilinę Lietuvos vyriausybę, kuri reikiamu metu prisistatytų kitų valstybių vyriausybėms ir pradėtų viešai veikti;

5) prašo Lietuvos laisvinimo institucijas siekti, kad dar tremties sąlygose būtų sudarytos reikiamos prielaidos įgyvendinti lietuvių tautos teritorinėms aspiracijoms rytuose ir vakaruose.

PASAULIO LIETUVIŲ BENDRUOMENĖ

KONFERENCIJA, turėdama galvoje, kad lietuvių tautai yra svarbu ne tiktai laisvę atgauti, bet ir išlaikyti tautos gyvybę, prašo Vykdomąją Tarybą daryti viską, kad po pasaulį pasklidusieji ir svetur išsklystantieji lietuviai būtų kiek galima, greičiau apjungti į vieną tautinę bendruomenę, kuri padėtų jiems išlaikyti savo gimtąją kalbą, garbingų lietuvių garbę, tautiškumą ir neišblėstančią meilę savam kraštui, į kurį jie galėtų tinkamu laiku pargrįžti.

PADĖKA VLIKUI IR VYKDOMAJAI TARYBAI

KONFERENCIJA, susipažinusi su VLIKO ir Vykdomosios Tarybos darbu, siekiančiu Lietuvos išlaisvinimo, reiškia savo padėką ir pasitenkinimą atliktu darbu ir prašo su tokiu pat ryžtumu ir dar didesne energija siekti Lietuvos laisvės, o tai kovai skatinti ir telkti visas mūsų tautos jėgas.

LIETUVOS PASIUNTINIAMS

KONFERENCIJA didžiai vertindama Lietuvos pasiuntinių didelį darbą, skiriamą Lietuvos išlaisvinimui, dėkoja už jų triūsą ir pastangas ir prašo, kad jie su tokiu pat ryžtu ir budrumu sektų ir gintų Lietuvos bylą ir, glaudžiai bendraudami su kitais Lietuvos laisvinimo veiksniais, padėtų mūsų tėvynei veikiau išsivaduoti iš okupacijos.

AMERIKOS LIETUVIAMS

Džiaugdomasi Amerikos lietuvių veikliu ir našiu darbu Lietuvai išlaisvinti ir tremtiniams varge padėti, KONFERENCIJA reiškia užjūrių broliams nuoširdžią padėką, ir kartu nuoširdžiai linki sėkmės gražioms pastangoms susitelkti apie vieną centrą, kuris visus Amerikos lietuvius jungtų bendrai, suderintai kovai dėl Lietuvos laisvės.

Amerikos kataliku delegacija DP padeciai tirti

SM. liepos mėnesio pradžioj dvi savaites lankė Vakarų Vokietijoj esančias DP stovyklas ir institucijas speciali Amerikos katalikų vyskupų pasiųsta šešių asmenų komisija. Jos uždavinys parinkti medžiagos Amerikos katalikų vedamai akcijai priimti DP katalikus su jų šeimomis ir įkurdinti Amerikoje. Ši akcija Amerikoje prasidėjo prieš pusę metų, Popiežiaus Misijos Vokietijoje šefui J. E. Vysk. Muench atsilankius Amerikoje ir visus Amerikos vyskukus painformavus apie DP katalikų padėtį. Amerikos Vyskupai sudarė iš savo tarpo specialią komisiją, kuri tuoj pradėjo darbą per parapijas, registruodama šeimas, kurios sutiktų priglausti DP šeimas. Šitos akcijos rezultatai buvę labai geri, — ne tik katalikai, bet ir tam tikra dalis protestantų davė pasižadėjimus priglausti ar įkurdinti katalikų tremtinių šeimas. Tačiau tikslesnių apie DP informacijų stoka ir kai kurios neigiamos apie DP žinios paskatino vyskupus pasiųsti į Europą komisiją, susidedančią daugiausia iš katalikų ūkiškųjų organizacijų atstovų, padėčiai vietoje ištirti.

Minėta komisija, aplankiusi anglų zoną ir amerikiečių zonos Kasselio ir Hanau stovyklas, pravažiuodama į Muencheną, buvo sustojusi Lietuvių Delegatūroje, Kirchheime, parinkti daugiau žinių apie lietuvius katalikus. Komisija daugiausia domėjosi lietuviais ūkininkais; į miestus neturima tikslo gabenti, nes nemokantiems kalbos, net inteligentams,

Iš virsaus silkas, o vidury-vilkas

Naujі kandidatai į rusiškojo tautų kalėjimo viršininkus

NEW YORKE kairiojo rusų emigrantų sparno ir vadinamų nevozvraščencų leidžiamas „Socialističesky Viestnik" paskelbė programą kaip turi būti atkurta Rusija, išvadavus ją iš bolševikų valdžios. Ši programa, apimanti valstybės santvarkos, politikos, teisės, tautos ūkio, žemės valdymo, kultūros bei švietimo ir kitus klausimus, turi visose srityse gana būdingų nuostatų, parodančių, kaip jos autoriai įsivaizduoja Rusijos ateitį ir santvarką po bolševikų valdžios likvidavimo. Bet didžioji nuostatų dalis yra įdomi tik patiems rusams, kurių krašto ateičiai jie taikoma. Mums šiuo tarpu reikšmingi tie tos programos punktai, kurie liečia tautybių politiką pobolševikinėj Rusijoj.

Perskaitę šių „socialistų" programą, mes ne be nustebimo turime konstatuoti, kad didelė dalis rusų — vis tiek, ar jie caristinės Rusijos atstovai, ar bolševikai, ar pagaliau pretendentai Rusiją tvarkyti po bolševikų nuvertimo — yra to paties rusiškojo imperializmo atstovai.

Jau pačiam pirmajam savo programos skyriuje jos autoriai skelbia, kad „Rusijos valstybę sudaro teritorija ir tautos, įeinančios į Sovietų Sąjungos sudėtį". Antrame to pat skyriaus punkte sakoma: „Rusijos valstybė yra sąjunginė valstybė, paremta lygiateisiškumu ir broliškumu įeinančių į jos sudėtį laisvų tautų. „Bet kaip ta „laisvų tautų sąjunga" išrodys, neįmanoma įsivaizduoti, nes tos tautos ne visos turės net savivaldą. Toliau toje programoje sakoma, kad tik „paskiros tautos, jei atitinka istorinius, kultūrinius ir ūkinius duomenis, gali rusų valstybės rėmuose gauti savivaldą." Reiškia, pačiu geriausiu atveju kai kurios tautos gali tikėtis iš rusų gauti šiokią tokią autonomiją, o kitos visos negaus nė to. Taigi, matyt, ne be reikalo toj programoj jos autoriai pažymi, kad naujosios vyriausybės, kuri bus sudaryta po bolševikų režimo likvidacijos, „nėra uždavinys pravesti iš pagrindų sovietų sistemos sunaikinimą". Naujieji pretendentai į Rusijos valdymą nė galvoti negalvoja apie dabar bolševikinės Rusijos pavergtų tautų laisvą apsisprendimą, kaip jos nori savo ateitį tvarkyti, ir joms nepripažįsta nė tiek teisių, kiek Stalino konstitucija, kuri — bent teoretiškai — pripažįsta tokią teisę ir laisvę, jei nori, iš Sovietų Sąjungos išstoti.

Bet tos programos autoriai čia dar nesustoja ir tolimesniuose punktuose išvysto bei detalizuoja savo imperialistines užmačias. Nors tai jau savaime suprantama iš nurodytų aukščiau punktų, jie randa reikalo įsakmiai pabrėžti, kad „vyriausioji vyriausybė yra viena visai valstybei". Valstybinė kalba taip pat būsianti rusų. Kultūros skyriuje gi būdingai pabrėžiama, kad „Rusijos kultūra yra kūrinys visų Rusijos tautų". Taigi viską, kas rusų pavergtų tautų kultūros srityje sukurta, naujі imperialistai pasisavina ir antspauduoja rusiškumo antspaudu, nekreipdami jokio dėmesio, kad didžioji tos kultūros dalis su Rusija ir rusiškumu neturi nieko bendra, kaip ir ją sukūrusios tautos. Taip pat programa numato, kad mokyklose, nors būsią dėstoma gimtąja kalba, rusų kalbos mokymasis būsiąs privalomas visiems.

Žinoma, negali būti nė kalbos, kad bent viena tautiškai susipratusi dabar rusų pavergta tauta tokią programą priimtų. Ją gali priimti nebent kokia dar laukinė kilties. Visi čia suminėti dalykai jau aiškiai atskleidžia tos programos autorių veidą ir tikslus. Aiškiai matyti, kad čia įlindęs į tautų laisvės, lygybės ir broliškumo šilkinį kailiuką slypi vilkas, kurį rusų pavergtos tautos jau seniai pažįsta. Tos programos autorius mes galime tik paklausti, iš kur jie žino, kad dabar sovietinės Rusijos pavergtos tautos panorės toj jų projektuojamoje „sąjungoje" pasilikti. O jei jos tokio sutikimo nepareiškė, tai kas davė rusų emigrantams ir nevozvraščencams teisę joms tokią sąjungą primesti? Kuo remdamiesi jie antspauduoja savo eurazinių štampu daugelio tautų vakarietišką kultūrą, kuri rusams visai svetima, kaip ir rusų kultūra toms tautoms? Kas duoda jiems teisę primesti toms tautos savo kalbos priverstinį mokymąsi ir jos vartojimą valstybiniuose santykiuose?

Mums išrodo, kad tai tik imperializmo tvaiku apsvaigusių galvų svaičiojimas ir kad tai neturi jokių ateities perspektyvų. Rusų pavergtoms tautoms jau seniai rusiškasis kalėjimas nusibodo, ir jos tik laukia, kad jis greičiau griūtų. Mes tų tautų ateitį vaizduojamės visai kitaip. Kad rusiškasis tautų kalėjimas, kurio viršininku šiuo metu yra Stalinas, neužilgo grius, mes nė trupučio neabejojame. Tuomet kiekviena pavergta tauta pradės savarankišką gyvenimą, be pavojaus, kad jos kultūros lobis bus rusų pasisavintas, kad ji bus verčiama mokytis rusų kalbos ir turės priimti — geriausiu atveju — iš rusų malonės „savivaldą", o šiaip vėl vilkti jai rusų primestą eurazinę politinę, socialinę ir ekonominę santvarką. Rusai gi pagaliau bus priversti grįžti į savo etnografines sienas ir ten pabandyti pirmą kartą ilgos istorijos būvy savo tautinėj valstybėj sukurti žmoniškesnę santvarką, negu ta, kurią ji buvo kitoms tautoms užkorusi. Ir rusų emigrantai bei nevozvraščencai daug bus realesni, jei pasirašys programą, kaip tokią savo tėvynę tvarkyti, vietoj svajoję, kaip vėl „broliškai" joti svetimų tautų sprandu. Šios programos paskelbimas visoms rusų pavergtoms tautoms turi tik tos reikšmės, kad įspėja jas, jog turi būdėti dėl savo ateities, kadangi rusiškasis imperializmas tebėra gyvas ir graso jų ateičiai.

Lietuvių byla dėl reparacijų

Penkios didžiosios valstybės yra pervedusios IRO žinion apie 50.000.000 dolerių fondą, kuris turi atitekti nacių rėžimo aukoms. 95% to fondo turi atitekti žydų tautybės nacių rėžimo aukoms, o likutis kitų tautybių. L. R. K. Pirm-kas įteikė V. Sekretoriui pro memoria. Asmeniškai besikalbėdamas W. H. Tuck sutiko su L. R. K. Pirm-ko pareikštomis pretenzijomis, bet rašytu atsakė, kad to fondo lėšos gali būti duodamos tik žydams, vokiečiams ir austrams nacių rėžimo aukoms. Drauge jis atsiuntė įvairius tuo klausimu nuostatus. Tuck atsakyme yra pažymėta viena kita klauzulė, kurios duoda pagrindo toliau tą bylą vesti. Tokio pagrindo duoda ir IRO vartota iki šiol tame klausime praktika: ji yra išdavusi virš 100.000 dolerių įvairioms labdaringoms (ne žydų ir ne vokiečių bei austrų) organizacijoms.

KANADOS PABALTIEČIŲ PROTESTAS

Montrealio mieste ir apylinkėse gyvenantieji lietuviai, latviai ir estai birželio 13 d. suruošė Pabaltijo užgrobimo ir masinių gyventojų deportacijų minėjimą. Minėjime buvo priimtos protesto rezoliucijos prieš Pabaltijo valstybių okupaciją ir pavergtųjų tautų naikinimą.

Minėjime dalyvavo daugiau kaip 1000 žmonių, jų tarpe parlamento atstovas E. Cote, Champion Press generalinis atstovas R. W. Keyserlingh su žmona ir Šveicarijos konsulas p. Kaestli su žmona ir sūnumi.

Momento klausimu parastėje

Vardas ir esmė

KIEKVIENAS vardas ar pavadinimas mums paprastai sukelia atitinkamą vaizdą. Jis, tarsi, išreiškia kalbamo objekto esmę. Todėl jei nenorima suklaidinti, tie patys objektai visada vadinami tuo pačiu vardu.

Jei kasdieniniame gyvenime yra visai suprantamas dalykas objektą vadinti jo tikruoju vardu, tai politinėj srity, ypač mūsų laikais, ėmė reikštis visai priešinga tendencija. Vardams visiems žinomos ir įprastos pramės norima duoti visai naują turinį. Aiškiausią čia pavyzdį sudaro žodis „demokratija". Jį šiandien vartoja Rytai ir Vakarai, tačiau kaip skirtingai jie suprantami. Žinom, kad Vakaruose šis žodis jau buvo žinomas, kai Rusijoj nebuvo dar sukurtas Stalino „rojus". Šiandien sovietai žodžiu „demokratija" vadina tai, kas Vakaruose laikoma diktatūra, totalizmu ir p. Panašiai yra ir su eile kitų žodžių.

Toks žodžio įprastos prasmės iškreipimo tikslas yra visai suprantamas. Tai piršlimas ne tos prekės, kurios klientas tuo vardu nori. Tai vienas būdų apgauti žmogų, kuris tiki tuo, kas jam sakoma.

Negalima būtų pasakyti, kad mūsų tremties visuomenėj šį vardų prasmės kraipymo tendencija neturėtų atgarsio.

Mūsų visuomeninis gyvenimas tremty yra tęsinys mūsų gyvenimo tėvynėj. Kitaip ir negali būti. Idejos, sąjūdžiai ir susigrupavimai, kuriomis gyvenom namie ir ten turėjom, tebegyvi ir tremty. Maža to, jie puoselėjami ir ugdomi. Tai yra natūralu ir suprantama. Tik gaila, kad kai kurios grupės, kurios buvo suaugusios su tam tikrais vardais ir jais buvo žinomos, dabar kaip nuo nebepopuliarių atsisako ir prisidengia naujais, „momento reikalavimams atitinkančiais" vardais, nors pačios grupės tikslai ir asmeninė sudėtis iš esmės visai nepasikeitė. Ne retai čia ir pats demokratijos žodis pritaikomas visai priešingam turiniui.

Nekalbant jau apie tokios kai kurių grupių taktikos moralinę vertę, sunku tikėti, kad tuo jos įsigytų daugiau pritarimo lietuvių visuomenėj.

A. Šidelkis

Stalinas pasitrauksias, is min. pirmininko pareigu

DĖL JO ĮPĖDINIO VIETOS KONKURUOJA MOLOTOVAS, MALENKOVAS IR ŽDANOVAS

SOVIETŲ Sąjungos politikos gairėms nustatyti yra šaukiami komunistų partijos suvažiavimai. Nuo 1918 iki 1925 m. tokie suvažiavimai būdavo šaukiami kasmet. Po to jie buvo šaukti 1927, 1930, 1934 ir 1939 m. Faktas, kad nuo 1939 m. nėra buvę visuotinio partijos suvažiavimo, sukėlė nemaža nepasitenkinimo raudonojo elito tarpe, nes jiems buvo pažadėta susirinkti kai tik baigsis karas.

Apie rugsėjo mėnesį dabar, kaip užsienio spauda rašo, yra tikimasi išgirsti apie devynioliktojo iš eilės komunistų partijos suvažiavimo sušaukimą, kuris įvyks apie 1949 m. sausio mėn. Šiame suvažiavime dalyvaus apie 2000 aukštųjų komunistų partijos pareigūnų iš visos Sov. Sąjungos. Daugumas posėdžių bus slapti, nors kai kurios kalbos bei nutarimai bus skelbiami.

Numatoma, kad Stalinas pasakys svarbiausią kalbą. Tai bus paskutinių dešimties metų įvykių apžvalga. Ji lies šiuos pagrindinius klausimus: 1) komunistų partiją, 2) Sovietų užsienio politiką, 3) karo rezultatus, 4) pramonę ir 5) žemės ūkį. Po to Stalinas nustatys komunistų partijos vidaus politikos ir tarptautinio komunizmo gaires sekantiems 5 metams. Šis sprendimas bus bazuojamas teoretinėmis Marksizmo doktrinomis, papildant jas praktinėmis žiniomis iš patirties. Ypatingai bus pabrėžtas pasaulinio komunizmo vaidmuo ir jo augimas karo ir pokario metu, kitų kraštų komunistų vaidmuo kovoje su fašizmu ir kiek tai prisidėjo prie užsienio komunistų partijų sustiprinimo, pagaliau kiek tai prisidėjo prie komunizmo įtakos išplitimo masėse.

Po šios kalbos Stalinas padarysiąs sensacingą pranešimą, būtent kad po tiek metų trukusios tarnybos jis norįs pasitraukti iš valstybės premjero pareigų. Tačiau jis sutiks ir toliau eiti generalinio komunistų partijos sekretoriaus pareigas.

Po to pranešimo partijos mitingas apsvarstęs leis Stalinui atsistatydinti. Šia proga jam bus suteiktas koks nors garbės titulas, daug kilnesnis už Generalissimo ar „Tautos Tėvo" vardą, kuris gal būt sulygins jį, o gal net ir iškels aukščiau už Leniną.

Partijos suvažiavimas tada išrinks Stalino vietininką. Šiuo metu svarbiausieji kandidatai yra Molotovas ir Malenkovas. Simpatijos yra Malenkovo pusėj. Jis turi susidaręs vardą kaip geras organizatorius ir ištvermingas darbuotojas, išvedąs dalykus iki galo. Be to, jis užima svarbius postus tiek vyriausybėje, tiek partijoje, nes yra komunistų partijos sekretoriaus padėjėjas ir vicepremjeras. Molotovas užima svarbų postą tik vyriausybėj (nors taip pat yra ir Politbiuro narys). Kitas galimas konkurentas gen. Andrej Ždanov teturi svarbią vietą tik partijoj kaip komunistų partijos sekretoriaus padėjėjas. Savo asmeninėj byloj Malenkovas teturi tik vieną dėmę, būtent tai, kad jam buvo adresuoti Kanados šnipų byloj iškelti dokumentai. Be to, kaipo komunistų partijos sekretoriaus padėjėjas jis buvo tiesiog atsakingas už užsieniui siunčiamų atstovų lojalumą, ir J. Guzenko pabėgimas atsiliepė į jo reikalus neigiamai. Kanados įvykiai jam nemažai pakenkė 1945—46 m. žiemą, tačiau jis išėjo iš tų painiavų stipresnis, negu anksčiau buvo.

Stalino požiūriu, jo atsistatydinimas iš vienų svarbiausiųjų pareigų duos progos pradėti jėgų perorganizavimo darbą, kuris, jam mirus, turės neišvengiamai įvykti. Tai galėtų būti įvykdyta be vidinių kovų, kurios, jam nelauktai mirus, galėtų iškilti. Stalinas galėtų pasitraukti į užkulisius ir iš ten stebėti jėgų pergrupavimą. Praktiškai galvojant, Stalino sveikata, kuri nors nesanti taip bloga, kaip užsienyje manoma, amžiui ilgėjant, vis dėlto menkėjanti.

(News Week)

3

Tarpjūrio tautos ir Lietuva

Dr. Vl. Viliamas

EUROPA, nepaprastai žiauriam karo viesului per ją praūžus, yra vos pakilusi iš mirties apkasų. Tai yra silpna, sunkiai sužalota ligonė, kuri, jei vėl ir neatkris į mirties patalą, turės pakelti, gana ilgą kuracijos laikotarpį.

Politinės Europos galvos kuria įvairius planus garantuoti Europos taikai ir saugumui. Visų planuose slypi arba visos Europos vienybės idėja, arba atskirų jos regionų, valstybių grupių. Išeinant iš to, turime Europos jungtines vastybes, Benelux valstybės, Skandinavijos bloką, Balkanų bloką ir t. t. Vieni junginiai jau ir seniau girdėti, kiti tik po dabartinio karo išeina į viešo gyvenimo platformą.

Tarp jų vis daugiau ir garsiau išgirstame ir apie politinę tautų vienybę, kuri yra pasivadinusi Intermarium vardu. Intermariumas — tai vienybės idėja visų tautų, kurios gyvena Centrinėje ir Rytinėje Europoje ir kurios apima regioną tarp Baltijos, Adrijos ir Juodųjų jūrų. Intermariumas tai gana savita geopolitinė erdvė, įsiterpusi tarp didžiųjų Europos tautų, ir būtent Rytuose etnografinės Rusijos ir Vakaruose etnografinės Vokietijos. Šioje erdvėje gyvena 16 tautų su maždaug 150 milijonų gyventojų. Tos tautos yra estai, latviai, lietuviai, lenkai, gudai, ukrainiečiai, čekai, slovakai, vengrai, rumunai, kroatai, slovėnai, serbai, bulgarai, graikai ir albanai.

Šitoji tarpjūrio erdvė yra daugeliu atžvilgių nepaprastai savita ir įdomi. Juk niekur kitur Europoje tokiame plote nėra tiek daug susispietusių tautų, niekur kitur nėra tokio tautų, kalbų, rasių, religijų mišinio, kaip šioje erdvėje. Tai didžioji tautų pulverizacijos zona, kuri prasideda pietiniame Suomių įlankos rajone, palei Narvą, persimeta per Peipsi ežerą ir, tolydžio platėdama, eina per Petseri sriti Estijoje, toliau per Latgaliją, Vilniaus kraštą, buvusius Lenkijos kraštus, toliau Volyniją, Podoliją, o dar toliau persimeta į Balkanus ir taip pasiekia Adrijos jūrą ties Triestu, o taip pat Egejaus jūrą, Juodąją ir Azovo jūras. Tiesa, tarp Suomijos ir Rusijos siena taip pat negriežta, bet ši sritis jau nebejeina į Intermariumo zoną.

Visoje šioje plačioje zonoje mažai tėra ryškios tautinės, kalbinės, etnografinės, religinės sienos. Tai vis platesnės ar siauresnės mišrios pasienių juostos, kur sunku pravesti griežtas linijas. Beveik visose šių tautų sukurtose valstybėse tautinės mažumos gana žymios. Dar daugiau: šioje zonoje galima sutikti net susidarusias savotiškas pasienių tautas ar tautų atplaišas, kaip karelai, setukai (supravoslavėję estai), Vilniaus krašto „tuteišiai", mozūrai, vendai, kurių tautinė priklausomybė iš viso liko nebeaiški.

Kalbamųjų grupių atžvilgiu čia randame slavus, ugro-suomių tautas (estai, vengrai), romanus (rumunai), baltus (lietuviai, latviai), graikus, albanus, atsieit tautas priklausančias ne tik indoeuropiečiams, bet ir kitoms kalbų grupėms.

Religijų atžvilgiu čia sutinkame katalikus (lietuviai, lenkai, čekai, kroatai, slovakai, slovėnai, vengrai), provoslavus (ukrainiečiai, gudai, bulgarai, graikai, rumunai), protestantus (latviai, estai), mahometonis (albanai), o taip pat šių religijų įvairias atskalas ir sektas. Taigi, ir religiniu atžvilgiu didelis įvairumas.

Kultūrniu, o ir visais kitais atžvilgiais didelis margumynas, nepaprastai įdomi mozaika. Tačiau šį mozaika nėra atbaigta ir pastovi. Tarp visų šios mozaikos elementų vyksta tautinių, religinių, kultūrinių, politinių kovų ir gana aktyvi rivalizacija, kartais pasireiškianti žiauria tarpusavio neapykanta ir karais. Maža tėra šioje zonoje gerų betarpių kaimynų. Kaimynai nuo amžių turi nesuvestų sąskaitų, o kai vienas suveda, atsiranda kitos.

Tačiau šių tarpjūrio tautų likimą lėmė ir lemia ne tiek šios zonos tautų tarpusavio santykiai, kiek didieji intermariumo kaimynai — rusai — maskoliai ir vokiečiai. Juk intermariumas tai tiltas tarp Vokietijos ir Rusijos. Taigi šie kraštai turėjo nepaprastos, dažnai lemiančios, įtakos tarpjūrio tautų gyvenimui. Daugelis tarpjūrio tautų buvo įtakoje vieno ar antro didžiojo kaimyno, o neretai ant savo pečių yra nešę vienos ar kitos didžiosios galybės nelaisvės ir priespaudos naštą. Didžiosios kovos šių laisvės trokštančių tautų buvo kovotos su savo didžiaisiais prispaudėjais. Rytų ir Vakarų galybių tarpusavio susidūrimai atnešdavo šioms tautoms tamsiausias dienas, šių galybių nusilpimo laikotarpiais nušvisdavo laisvės dienos, tolimesnės praeities čia neliečiant, tik du paskutiniuosius europinius karus. Tiek praėjusiame (1914—18) kare, tiek dabartiniame intermariumas buvo didžioji karų arena, ir daugelis tautų turėjo du ar net tris kartus keisti savo pavergėjus. Visa tai buvo susiję su nepaprastai dideliais tiek materialiniais, tiek moraliniais nuostoliais. Tačiau pirmą kartą beveik visa intermariumo erdvė atiteko į bolševistinės Rusijos rankas ir čia vyksta dar lig šiol istorijoje nedirdėtas šių tautų naikinimas.

Štai, kodėl visų tautų atstovai, kuriems likimas lėmė nepatekti už geležinės uždangos, buriasi į intermariumo tautų vienybę. Ši šešiolikos tautų vienybė nėra kokia būsimos vienos valstybės idėja, bet bendras tautų pasiryžimas vieningai vesti kovą už tų tautų laisvę ir egzistenciją, bendradarbiavimas pokarinės Europos atstatyme ir bendras pasiryžimas dalyvauti naujo pasaulio kūrime, kuris būtų laisvas nuo tiranijos, baimės ir bado.

Idėja graži ir reikšminga, ją domis visos čia minimos tautos. Ir kai kurie lietuviai didesniuose šio judėjimo centruose, kaip New Yorke, Londone, Paryžiuje, Romoje ir kitur yra įsijungę į darbą. Tačiau intermariumo idėja nėra tik paskirų mūsų tautiečių, bet visos lietuvių bendruomenės reikalas. Pagaliau šiais klausimais reikalingas ne tik mūsų pritarimas ir rėmimas, bet ir konstruktyvus mūsų visuomenės nusistatymas. Be intermariumo, kaip tarptautinio bendradarbiavimo plotmės, mes turime ir kitas tarptautinio bendradarbiavimo platformas, kaip Pabaltijo tautų vienybė, lietuvių — gudų, bendradarbiavimas, lietuvių — lenkų naujose perspektyvose santykiai, Skandinavijos platesnis blokas, pagaliau visos Europos ir pasaulio tarptautinis bendradarbiavimas. Visais šiais klausimais privalome domėtis, brandinti savo nusistatymus, nes tam turime pakankamai gerų sąlygų.

Tarpjūrio tautų vienybė dar mažai išryškintas reikalas. Ir todėl gali kilti klausimai, ar ši idėja nėra tik lakios fantazijos žmonių padaras, ar iš viso ji turi realių įsikūnijimo perspektyvų, ar šis daugiausia slavų ir Balkanų tautų bendradarbiavimas gali lietuviams būti kuo nors naudingas ir tuo būdu ypatingai remtinas. Teigiamu atveju, kokius turime nusistatyti bendradarbiavimo principus.

Visi šie klausimai, žinoma, reikalingi platesnio nagrinėjimo, kas yra neįmanoma šio straipsnio rėmuose. Todėl bus pasitenkinta iškeliant tik vieną kitą tezę.

Mažoms tautoms tarptautinio bendradarbiavimo klausimas visuomet yra labai aktualus ir visais atžvilgiais praktikuotinas. Jei didelė tauta gali išsiversti viena arba turėti vieną kitą draugą, tai mažų tautų interesas turėti galimai daug ir gerų draugų.

Tarpjūrio tautų vienybė yra visų pirma bendra kovos platforma išsivadavimui iš rusiško imperializmo ir bolševizmo. Šiuo atžvilgiu visų tautų interesai vienodi ir išsivadavimo keliai bendri. Be Lenkijos, Balkanų tautų išsivadimo sunkiai yra įmanomas ir Pabaltijo tautų, taigi ir Lietuvos išsivadavimas. Iš kitos pusės visų tautų, sudarančių net 150 milijonų gyventojų, bendra kova yra žymiai efektingesnė, kai vienos ar poros pasiryžimas. Ši kova yra ir turi būti vedama sutartinai su anglosaksų pasauliu, o šis pasaulis, būdamas didelis, mėgsta ir skaitosi pirmoje eilėje tik su dideliais partneriais.

Lietuva šiame tautų forume dėmesio vertas narys, nes Lietuvos valstybė istoriniais laikais kaip tik ir buvo įkūnijusi, kad ir ne viso, intermariumo idėją. Ne tik jos valdomos žemės siekė nuo Baltijos ligi Juodųjų jūrų, bet ano meto Lietuvos valstybė kaip tik buvo toji nenugalima atrama tiek prieš germanus, tiek prieš rusus. Ir kas svarbiausia, kad tos tautos, kurios anuomet įėjo į Lietuvos intermariumą, kaip gudai, ukrainiečiai, tuos laikus laiko ne priespaudos ar pavergimo laikais, bet gražiausiais jų istoriniais laikotarpiais.

Taigi ir dabartinio intermariumo tautos gali drąsiai dėti Lietuvos intermariumo principus ir tradicijas į savo veiklos ir būsimo sugyvenimo pagrindus. Tas ypač įsidėmėtina slavų ir Balkanų tautoms, kurios, deja, ne visuomet pasižymėjo tolerancija ir tinkamu tarpusavio sugyvenimu. Jei ir toliau bendradarbiavimui nebus ieškoma naujų, daug tobulesnių sugyvenimo formų, tai artimas susirišimas su slavais ir Balkanais yra suštas ir su nemažais pavojais ir negalės būti su visu nuoširdumu remiamas ir jam angažuojamasi. Žinoma, ir mes patys turėsime reviduoti kai kuriuos savo nusistatymus, nes ir pas mus buvo kartais mėgdžiojama totalistinių kraštų klaidos.

Šioje vietoje betgi pabrėžtina, kad Lietuva turi būti itin suinteresuota Gudijos ir Ukrainos nepriklausomų valstybių atstatymu, nes, viena, jos yra senosios Lietuvos tradicijų nešiotojos, antra, tuo būdu būtų sukurta galingesnė užtvara prieš amžinai neramius rusus-maskolius, ir, trečia, gudai ir ukrainiečiai atsvertų mūsų naudai lietuvių-lenkų disproporciją, jei tai būtų reikalinga.

Tarptautinis bendradarbiavimas ir intermariumo formoje ne tik yra galimas, bet ir būtinas, tačiau jis turi būti grindžiamas deramais principais.

Kokie principai turi būti dedami į tarptautinį bendradarbavimą ir kaip tas bendradarbiavimas turėtų būti organizuojamas, teks, gal būt, pasisakyti jau kita proga.

Lietuviška klėtis

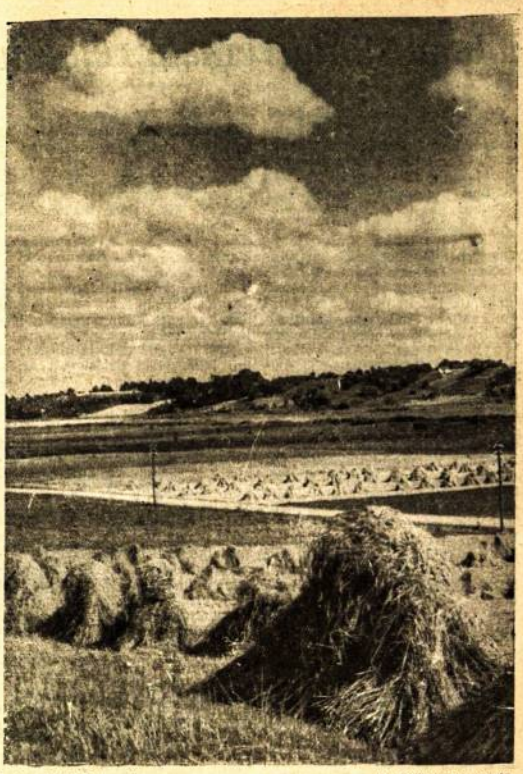

Rugiapiūtė Lietuvoje

V. Račkausko nuotr.

Berlyno sprendimo negalima pasiekti prievarta

Vakarų valstybių notos Sov. Rusijai

Liepos 10 d. Vašingtonas, Londonas ir Paryžius paskelbė turinį Rusijai įteiktų notų dėl Berlyno blokados. Visų trijų notų turinys yra maždaug vienodas, bet skiriasi forma ir tonu. Prancūzijos nota pareikšta žymiai švelnesniu tonu, tuo tarpu JAV ir Anglijos notos yra gana griežto charakterio.

JAV nota laiko rusų taikomas blokados priemones aiškiu pažeidimu susitarimų, liečiančių Berlyno administraciją. Tų susitarimų rezultate Berlynui administruoti buvo įsteigta keturių didžiųjų kontrolinė komisija. Kaip savaime suprantamas dalykas visoms Berlyną kontroliuojančioms pajėgoms buvo paliktas laisvas kelias į Berlyną tiek oru, tiek geležinkeliais, tiek plentais. Ta teisė JAV pajėgoms buvo garantuota specialiu susitarimu, 1945 m. pavasarį atitraukiant JAV kariuomenę iš Saksonijos, ir Thueringijos. Notos griežtą charakterį ypač išryškina šie žodžiai: **„Jei JAV būtų bent kiek paabejojusios, kad jų pagal susitarimą įgytos teisės į laisvą priėjimą prie Berlyno nebus paisomos, jie niekad nebūtų atitraukę savo dalinių iš plačių, dabar sovietų valdomų, sričių.** JAV teisės turi tą patį pagrindą, kaip ir Sov. Sąjungos. Negalima pastarųjų teisės pripažinti, o pirmųjų nuneigti." Toliau sakoma: „Kad šis klausimas neprivestų prie nesusipratimo, JAV vyriausybė kategoriškai pareiškia, kad ji laiko savo Berlyno sektorių okupuotą ir reikalauja prie jo laisvo priėjimo, kuris jai priklauso nuo Vokietijos kapituliacijos ir perleidimo laikų ir kuris yra patvirtintas didžiųjų sąjunginninkų sutartyse." JAV vyriausybė toliau pareiškia, kad **jokie grąsinimai, joks spaudimas, jokia akcija neperivers jų tų savo teisių atsisakyti.** Tikimasi, kad Sovietų Sąjunga šiuo klausiu neturi jokios abejonės. Vašingtonas pažymi, kad tiek Sov. Sąjunga, tiek JAV atsako už Berlyno gyventojų gerovę ir saugumą. Jų atsakomybės pobūdis yra grynai humaniškas, nes didelį miesto gyventojų skaičių sudaro moterys ir vaikai, ir tolimesnis transporto trukdymas pastatytų jų sveikatą ir net gyvybę pavojun. Toks elgesys yra priešingas elementariausioms žmogaus teisėms, kurias sąjunginninkai buvo iškilmingai įsipareigoję ginti. Būtų nežmoniška, kad kuri nors iš okupacinių pajėgų mėgintų uždėti blokadą Berlyno gyventojams. Jei tarp JAV ir Sov. Sąjungos atsiranda nuomonių skirtumai vienu ar kitu klausimu, tai **jų sprendimo negalima pasiekti prievartos priemonėm.** Tokiems nuomonių skirtumams atsiradus, jie turi būti šalimami taikiu būdu, kurį numato 33 chartos paragrafas.

JAV vyriausybė yra pasiryžusi išspręsti ginčytinus klausimus keturių didžiųjų konferencijoj, bet prieš tai reikalauja, kad tarp Berlyno amerikiečių, anglų ir prancūzų sektorių ir vakarinių zonų būtų atstatytas susisiekimas.

Lituanistiniu veikalu reikalu

A. Merkelis „Lietuvių Žodyje" Nr. 22, straipsnyje „Nebeatidėliotinas darbas" iškelia reikalą sudaryti lituanistinių knygų katalogą. Šio klausimo iškėlimas ne tik sveikintinas, bet visomis priemonėmis remtinas, nes tai yra didelės svarbos reikalas, kuris turėtų rūpėti ne tik lituanistiką studijuojantiems asmenims, bet ir visiems tautiečiams, kuriems tiktai rūpi mūsų tautos kultūriniai reikalai. Neužtenka tik iškelti lituanistinių knygų katalogo sudarymo klausimą, bet ir reikia kam nors tuč tuojaus ir vykdyti šį darbą. Visai teisingai p. A. Merkelis siūlo, kad šį darbą imtųsi vykdyti Lietuvių Bibliografinė Tarnyba, bet reikia papildyti šią mintį ta prasme, kad šiai įstaigai ateitų į talką visi tautiečiai, kurie turi kokį nors ryšį su kokiomis nors bibliotekomis. Čia nemaža galėtų padėti mūsų studentija, studijuojanti vokiečių u-tuose, o taip pat Lietuvių Kalbos Draugija ir šiaip pavieniai asmens. Svarbu, kad šis darbas ko skubiausiai būtų pradėtas dirbti ir būtų planingai vykdomas, tai ir trumpu laiku galėtų duoti gražias pasekmes.

Šį katalogą sudarinėjant, „lituanistikos" sąvoka turėtų būti suprantama plačiąja prasme. Turėtų būti registruojami ne tik lietuvių kalbą liečią veikalai, bet ir tie, kuriuose nagrinėjama mūsų kultūra, istorija, geografija, ekonomika, teisė ir t. t.

Sudarius minimąjį katalogą, galima būtų konkrečiai pasvarstyti lituanistinės bibliotekėlės sudarymo problemą, pavienių veikalų, ypač unikumų, apsaugojimą nuo žuvimo ir t. t.

Baigus katalogą tvarkyti, reikėtų specialistams nuspręsti, kuriuos būtina nufotokopijuoti ar bent nufilmuoti. Juk reikia atsiminti, kad sukataloguotieji veikalai netaps nuosavybė, sakysim, Lietuvių Bibliografinės Tarnybos ar kitos kokios nors mūsų organizacijos, bet ir toliau pasiliks jie to, keno ir anksčiau buvo, pavz. privačių asmenų, universitetų ar miestų bibliotekų bei archyvų ir t. t. Sukatalogavę, tik palengvinsime darbą bestudijuojantiems ar besidomintiems kokiais nors lituanistiniais klausimais. Bet tai dar maža. Juk mums nepaslaptis, kad mes amžinai tremtiniais Europoje nepasiliksime, turėsime anksčiau ar vėliau kur nors kitur dangintis, ieškoti pastovesnės gyvenamosios vietos. O jei ateityje nusišypso toji laimė, kad galėsime sugrįžti į savąją tėvynę, gal nerasime savo kultūrinių įstaigų, bibliotekų ir t. t. Jeigu teks išsidanginti kur nors iš Europos arba sugrįžti į tėvynę, tai pripažinkime faktą, kad sukataloguotųjų veikalų neišsivešime, nes nebūsime jų savininkais, tad tas darbas nustotų pirmaeilės reikšmės mūsų kultūriniam lituanistiniam darbui. Kad šis darbas nenustotų savo reikšmės nei laiko, nei jokių kataklizmų perspektyvoje, dar konkrečiau turėtume šį tą padaryti, kas pasiliktų realu ir vėlesniais laikais. Šiuo momentu siūlyčiau štai ką. Jau sudarinėjant lituanistinių veikalų katalogą, suradus pirmaeilės reikšmės veikalus, kurie būtų svetimtaučių žinioje, nieko nedelsiant reikia padaryti jų fotokopijas ar bent nufilmuoti, kas jau pasiliktų mūsų visuomenis nuosavybė, kurią galėtumė laisvai disponuoti savo reikalams, o, bet to, reikalui esant, visai laisvai galėtumė transportuoti ten, kur mums atrodytų, kad yra saugu.

Kad fotokopijavimo procedūra yra įmanoma, tai liudija faktai, kad iki šiol prof. Dr. A. Salys, prof. Dr. Pr. Skardžius, prof. Dr. P. Jonikas ir nemaža lituanistų studentų pasigamino fotokopijas kai kurių veikalų, nagrinėjančių lietuvių kalbotyrą bei tautotyrą. Bet tai yra tik pavienių asmenų neorganizuotas darbas, kuris gan brangiai atsieina tiems mūsų užsidegėliams. Kad šis darbas būtų našesnis ir pigesnis, turėtų būti organizuotas. Į šį darbą turėtų būti įtraukti mūsų fotografai, kurių pastangas privalėtų finansuoti mūsų visuomenė ir net BALFas. Konkrečiai kalbant, BALFas galėtų parūpinti ir atsiųsti filmų, kurias sunku gauti Vokietijoje, o jei ir gaunama, tai brangiai kainuoja, o tuo pačiu pabrangina ir knygų fotokopijų gamybą.

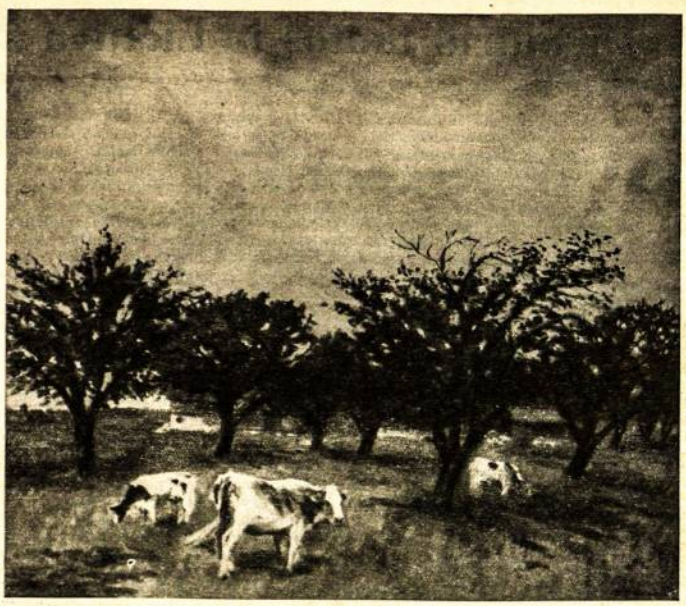

M. J. ŠILEIKIS (Iš leidinio „Lithuanian Art in Exile") Sode

Jeigu nebus įvykdytas lituanistinių veikalų sukatalogavimas ir nebus padaryta unikumų bei šiaip svarbių veikalų fotokopijos ar bent jie nufilmuoti, tai tikras esu, kad nereikės daug laukti kol po keleto metų ne tik mes patys krimsimės pirštus už savo apsileidimą, bet smerks mus ir kultūringoji mūsų visuomenė, prieš kurią neturėsime nė kuo pasiteisinti, nes būsime padarę savo tautos kultūrai nepataisomą skriaudą.

Tad, kol galima, nors pavėluotai, atlikime tai, kas neatidėliotinai atliktina.

A. D.

J. BAKIS (Iš leidinio „Lithuanian Art in Exile") Batsiuvio pirmadienis

Žvilgsnis į viesnagę Anglijoj

VL. JAKUBĖNAS

Per 2 mėnesius, išbūtus Anglijoje, buvo atlikti viso 22 koncertiniai pasirodymai, įskaitant čia ir giedojimus per pamaldas lietuvių bažnyčiose. Iš šių koncertų trys buvo suruošti grynai anglų; vienas — vietinės anglų „Muzikos Draugijos" lietuvių iniciatyva; kitur ruošė mūsų tautiečių kolonijos. Trijose vietose koncertai buvo pačioje stovykloje (čia juos kartais pati stovyklos vadovybė ir ruošė); kitur — miesto salėse su anglų publika. Atskirai paminėtini trys nekoncertiniai, bet nemažiau svarbūs pasirodymai: privačioje koncertinėje agentūroje, bandomoji audicija anglų radiofone (BBC) ir, tik vyrams solistams, - Coventgardeno Karališkoje operoje. Iki mums išvažiuojant, nesusilaukta aiškaus atsakymo nė iš vieno iš šių bandymų. Koncertinė agentūra pasakė galėsianti „kai ką" ir „kiekvienam atskirai" pasiūlyti rudenį. BBC davė visą valandą programai; ar ji buvo užrašyta į juostą, ar šiaip tik paklausyta — nežinia; atsakymą pažadėjo atsiųsti vėliau raštu. Jis buvo gautas jau Vokietijon grįžus: A. Kalvaitytei duota vilčių pakartotinam pasirodymui; abiejų vyrų reikalas persiųstas BBC operos skyriui. Coventgardeno opera interesavosi tik basu, ir „gal būt" — tenoru, Abu jie dalyvavo audicijoje drauge su dideliu skaičiumi kitų „konkurentų" ir „konkurenčių". Ir čia atsakymas žadėtas vėliau ir raštu. Įdomu, kad mūsų moterimis solistėmis Coventgardeno opera nepasiinteresavo. Varžovės, girdėtos toje audicijoje, tačiau, mūsų nuomone, atstovavo aiškiai žemesnį lygį, negu mūsų abi solistės.

Čia įdomu bus paminėti šias nugirstus dviejų Londono operų veikimo užkulisius: Coventgardeno opera buvo šiame sezone gerokai spaudos pakoliota už neaukštą jos pastatymų ir dainininkų lygį. Ji yra subsidijuojama valdinės „Britų Meno Tarybos" (British Art Council) ir turi atsižvelgti į daugelį politinių sąlygų, joje dainuoja beveik vien tik anglai. „Cambridge" opera (nemaišyti su to paties vardo universitetiniu miestu) naudojosi privačiomis subsidijomis, ir buvo daug lasvesnė savo veikime; jos lygis buvo gan aukštas, trupėje buvo nemaža svetimšalių artistų. Šis sezonas buvo, tačiau baigtas su ypač dideliu deficitu. Todėl mums esant Anglijoje šios operos vadovai ieškojo lėšų kitam sezonui ir susilaikė nuo bet kokių kitokių žygių.

Įdomu, jog Britų Meno Taryba atsakė L. Sąjungos Valdybai į jos raštą dėl mūsų menininkų trupės, kad galėsianti paremti panašius koncertus šį rudenį. Kokius konkrečius vaisius duos šis, pažadas — parodys netolima ateitis. Savo palankumą parodė ir Užs. Reikalų Ministerija, pati pasiteiravusi apie menininkų pasisekimą ir užklaususi, ar nereikės jiems vizas pratęsti.

Neturėdami aiškaus vaizdo apie visas Anglijos sąlygas, susilaikykime nuo galutinių išvadų dėl mūsų menininkų „pasisekimo" ar „nepasisekimo" centrinėse Londono sferose. Neužmirškime, kad Londonas yra labai didelis ir labai perkrautas įvairiomis pirmos eilės meniškomis pramogomis. Be to, čia jau iš prieš karinių laikų suplaukė daug svetimšalių muzikų, ypač emigrantų iš Vokietijos; nenuostabu, kad dabar jaučiamas jų perteklius ir pradedama vesti vis daugiau nacionalistinė politika. Tačiau galima, manyčiau, neklystant pasakyti, kad mūsų dainininkų lygis buvo pakankamas, kad jie galėtų turėti šansų „užsikabinti" Anglijoje. Tačiau tam reikia: a) teisės ilgiau pasilikti Anglijoje, b) kad būtų lėšų juos bent pusmetį išlaikyti Londone, visą laiką bandant įvairiais būdais užmegsti kontaktą su reikalingais asmenimis ir institucijomis, c) kad toms institucijoms mūsų dainininkas būtų tiek reikalingas, kad jos imtųsi jam išrūpinti višus reikalingus leidimus gyventi ir dirbti. Iš šių sąlygų pirmoji yra lengviausia, o antroji — dabartinėmis sąlygomis visai neivykdoma, trečioji gi, ypač esant Užs. Reik. Ministerijos palankumui pilnai įmanoma. Susidarė įspūdžio, kad jei mūsų Sąjunga galėtų paimti menininkų trupę pilnai pati išlaikydama ir naudodama savo specialiems tikslams, tai leidimą gyventi gal būtų ne taip jau sunku gauti, nes, pav., per 30 asmenų ukrainiečių choras yra gavęs atleidimą nuo darbo ir leidimą verstis savo profesija. Bet... ukrainiečių Anglijoje šiuo metu yra jau apie 35 tūkstančiai; šis choras turi stiprių finansinių remėjų Kanadoje; tuo tarpu Lietuvių Sąjunga turi tik per 3000 narių ir sunkiai išsilaiko viena pati.

Tačiau „nugalėjimas" Londono operų radiofonų, operų, koncertinių agentūrų ir „užsikabinimas" sudaro tik vieną, ir toli gražų ne svarbiausiąją šio klausimo pusę. Mūsų menininkų pakvietimas įvyko visų pirma kiek kitais tikslais ir tik tarp kitko L. Sąjungos Valdybos buvo daroma žygių juos „užkabinti" Londone. Svarbiausis mūsų viešnagės tikslas buvo — aplankyti mūsų tau-

tiečius Anglijoje, suteikti jiems dvasios tvirtumo, gyvenant mažais būreliais tarp svetimųjų, pakelti jų nuotaiką; kartu gi - propaganduoti mūsų tautos vardą tarp anglų, kelti mūsų darbininkų prestižą anglų akyse.

Atrodo, kad šis tikslas buvo pasiektas. Mums sunku įsivaizduoti, ką reiškia mūsų mažoms kolonijoms lietuvių menininkų atsilankymas, o ypač kai koncertas turi pasisekimo, kai į koncertą atsilanko gausi vietos anglų visuomenė, kuri garsiai reiškia savo susižavėjimą ir kartais ištisomis savaitėmis prisimena lietuvių menininkų pasirodymą. O pasisekimo provincijoje tikrai kartais tiesiog „pritrenkti" lietuviškų vokalistų kokybės, o ir didesni miestai, kaip Glasgow, Cardiff, labai gerai priėmė mūsų solistus ir pasireiškė viena kita itin palankia kritika. Šis pasisekimas, atrodo, nebuvo nepelnytas, nors į Angliją nuvykusi trupė buvo surinkta tik tam kartui: tik A. Kalvaitytė, I. Motekaitienė ir Vl. Jakubėnas priklausė vienai koncertuojančiai grupei (Blombergo stovyklos); I. Nauragis (iš Augustdorfo), ir St. Baranauskas (iš Augsburgo) normaliomis sąlygomis koncertuodavo atskirai - tačiau pavyko sudaryti darnią programą, plačiai išnaudojant ir įvairius duetinius galimumus. Galima drąsiai pasakyti, kad tokio meniško lygio grupės, ypač su operine programa, po Anglijos provinciją šiaip nevažinėja. Mūsų tautiečių žodžiais, daugelyje vietų esame labai daug prisidėję prie jų moralinės, o vėliau, gal būt, ir materialinės būklės pagerinimo. Nuveikta šis tas ir mūsų tėvynės ir tautos vardui išpopuliarinti, nors šiuo atžvilgiu reikalinga šiokio tokio rezervuotumo: anglams labai sunku išskirti paskiras, ypač baltų, tautybes; gerai, jei jie bent tvirtai atskiria baltus nuo lenkų (paskutinieji nėra Anglijoje populiarūs). Taigi kad ir kažkaip norėtume išsikirti, pav., nuo latvių, yra neišvengiama, kad dalis mūsų nuopelnų, baltų „EVW" prestižą keliant, teks jiems, ir atvirkščiai. Tai liečia ypač tokias vietas, kur visos tautybės gyvena krūvoje. Perdaug jau panašūs yra pavadinimai „Lithuanians" ir „Latvians", ir dar abi tautos yra baltai. Šitą likimo bendrumą, kuris mus lydi, ar mes norime ar nenorime, reikėtų gerai įsisąmoninti. Kartu gi neabejotina, kad mūsų vietinės kolonijos viską padarė, kad mus deramai išpropaganduoti kaip lietuvių menininkų pasirodymą.

Prie stambesnių „politinių" laimėjimų tenka priskirti bent du koncertus: Cardiffe, įvykusį drauge su uelšų moterų chorų, kurį žino visa Anglija, ir paskutinį, šiame straipsnyje aprašytą- kviečiant „Draugijai Kovai su Vėžio Liga", Peterborough mieste.

Įdomu taip pat palyginti latvių stygų kvarteto pasisekimus (kiek apie tai teko patirti); jie maždaug lygūs su mumis. Koncertų jie turėjo, iškaitant „privačius" koncertus jų atstovybėje — irgi 22; išsamesnių, labai palankių kritikų — irgi tik vieną kitą iš provincijos mažesnių miestų. Londone į kvarteto koncertą gražioje Wigmore salėje iš pakviestų 13 laikraščių korespondentų nė vienas neatėjo; priminsime, kad apie dideliu pasisekimu praejusi lietuvių solistų koncertą YWC'os salėjos Londone, kur p. Varkala asmeniškai buvo atvežęs keletą laikraščių korespondentų — irgi nė vienos eilutės nebuvo atspausdinta. Tiek latviai, tiek lietuviai įgrojo juostas BBC radiofone. Latvių kvartetas, per asmeniškas pažintis buvo nuvykęs į Airiją, kur koncertavo ir įgrojo plokšteles Dublino radiofone. Lietuvius solistus mūsų Glasgowo garbės konsulas p. Mac Gregor buvo „bevežąs" koncertuoti į Dubliną; nepaisant jo laiško tuo reikalu p. Varkalai, pažadas pažadu ir liko. Atrodo, kad latvių kvartetas neturėjo tokio visuomeninio masto „angliškų" koncertų, kaip kad mūsų menininkai Cardiffe ir Peterborough.

— — —

Du mėnesiai Anglijoje praėjo, kaip gražus sapnas; nepaisant nuolatinio įtempto koncertavimo ir važinėjimo bei turtingų naujų įspūdžių, visi menininkai pasitaisė, priaugo svorio: sveikatos atžvilgiu kelionė iš viso nepaprastai sekėsi: per du mėnesius nė vienas iš keturių solistų, nepaisant nepastovaus Anglijos oro, ne tik nesusirgo, bet net nebuvo nė karto rimčiau nedisponuotas. Dvasios ir sveikatingumo atžvilgiu aiškiai praturtėjome. Apie materialinį praturtėjimą, tiesa, mažiau tenka kalbėti, nors L. Sąjungos Valdyba ir ne visai tiksliai įvykdė griežtai mums pastatytą sąlygą — atlyginti tiktai kelionės bei pragyvenimo išlaidas; vieną kitą naudingą smulkmeną galėjome ir nusipirkti. Palikome Angliją kūpini dėkingumo jausmo L. Sąjungos Valdybai, ypač gi jos pirmininkui p. Varkalai, už energingą, sumanų ir nuoširdų rūpinimąsi mumis, o taip pat ir p. Įgaliotam Ministeriui p. Balučiui bei visai Lietuvos Atstovybei, kurie nemažiau prisidėjo prie mūsų iškvietimo ir tinkamo priėmimo. Manau, taip pat neprasilenksiu su savo kolegų nuomone, pareiškęs, kad ir mes jaučiamės sąžiningai atlikę mums uždėtą pareigą; turime taip pat vilties, kad nebuvome jokių nereikalingų nepasitenkinimų priežastimi, nors neišvengiamų rūpesčių žinome, kad buvo daug. Nors ir vėl teko grįžti prie pilko DP gyvenimo, tačiau šviesi Anglijos viešnagė bus suteikusi mums daugiau jėgų drąsiai žiūrėti į mūsų miglotą ateitį.

Lithuanian Art in Exile

(LIETUVIŲ MENAS TREMTY)

Redagavo Paulius Augius, bendradarbiaujant V. Petravičiui, A. Valeškai ir L. Vilimui, Viršelis T. Valiaus. Išleido T. J. Vizgirda, remiant Lietuvių Meno Parodai JAV Rengti Komitetui. Tekstas anglų kalba. Vertimas Dr. W. Rickmer Rickmers. Spauda ir klišės Muenchener Graphische Kunstanstalten, Muenchen. Tiražas 5.000 egz. Iš jų 100 numeruotu.

Ši meno knyga išleista vietoj plataus iliustruoto katalogo lietuvių dailės parodai Amerikoje. Ją galima būtų pavadinti kuklia tremties dailininkų monografija. Be plataus A. Valeškos straipsnio apie lietuvių meno raidą yra 16 spalvotų reprodukcijų. Iš jų keturios pirmosios tai mūsų mirusių garsiųjų dailininkų darbai: M. K. Čiurlionies ir K. Skleriaus-Šklėrio. Likusios dvylika — dailininkų darbai sukurti tremtyje. Tai pirmoji lietuvių meno knyga, kuri turi tiek daug spalvotų dailininkų kūrinių reprodukcijų. Lietuvoje, išskyrus V. D. Kultūros Muziejaus išleistą M. K. Čiurlionies monografiją ir L. Dailininkų S-gos Kajetono Škleriaus monografiją bei keletą propogandinių leidinių, kur buvo dalis spalvotų kūrinių reprodukcijų, daugiau galima sakyti neturėjome.

Be spalvotų reprodukcijų čia dar yra 46 nespalvotos ir jų autorių trumpos biografijos.

Leidinys turi viso 80 puslapių. Iš jų 13 pusl. teksto ir 32 autorių 62 reprodukuoti meno kūriniai. Leidiny dalyvauja M. K. Čiurlionis, K. Sklerius-Šklėris, P. Augius, J. Bakis, A. Dargis, E. Docienė-Šidlaitė, A. Galdikas, Č. Janušas, K. Jezerskas, V. K. Jonynas, V. Kasiulis, V. Kašuba, P. Kaufmanas, P. Kiaulėnas, N. Kovas, A. Marčiulionis, E. Marčiulionienė-Lukštaitė, Mulokas, M. J. Šileikis, V. Petravičius, A. Tamošaitis, A. Tamošaitienė, V. Ratas, A. Rūkštelė, A. Vaičaitis, A. Valeška, T. Valius, A. Varnas, L. Vilimas, V. Vizgirda, J. Zikaras.

Tenka įvertinti leidėjo T. Vizgirdos sugebėjimą šiuo sunkiu metu išleisti tokį vertingą ir techniškai komplikuotą leidinį.

VACLOVAS RATAS

V. RATAS — Atsiskyrėlis

(Iliustracija knygai „Juodvarniai". Iš leidinio „Lithuanian Art in Exile")

Kultūros Pasaulyje

Amerikoniškas džazas ir naujoji vokiečių muzika

John Bitter, amerikiečių dirigentas ir kontrolinis karininkas muzikos reikalams prie amer. karinės valdžios, šiomis dienomis buvo interveNuotas per radiją vokiečių muzikologo dr. H. Strobel. Tarpe kitų įdomių klausimų buvo ir sekanti: ar tikrai Amerikoje džazo orkestrai (jazz-band) vaidina panašų vaidmenį kaip ir rimti simfoniniai orkestrai? Ar tikrai amerikiečiai, kupini rimtų muzikalinių pretenzijų, šiandien vienodai klauso Beethoveno, Debussy ir Stravinskio, o rytoj Duke Ellingtono džazo orkestro?

Mr. Bitter: Tikra teisybė. Carnogie Halle — ta New Yorko Philharmonija — esti NBC radio orkestro, New Yorko Filharmonijos ir kitų orkestrų didieji simfoniniai koncertai, o ten pat dažnai pasirodo Duke Ellington su savo orkestru bei kiti įžymūs džazo dirigentai. Man rodos, kad šitai prasidėjo maždaug apie 1926 m. metus su Paul Whitemanu, kuriam Gershwin parašė savo garsią džazo rapsodiją „Rhapsodie in blue". Nuo to meto išsivystė toksai džazo stilius, kuris tiko ne tik šokiams, bet ir kitokiems aranžamentams, tiko ir techniškam virtuoziškumui pademonstruoti, tiko įvairiems ansambliams ir improvizacijoms. Sitas stilius įsigalėjo ir koncertiniam podiume.

Dr. Strobel: Vadinas, į jį žiūrima kaip į koncertinę muziką, klasiškai modernią, rimtą muziką?

Mr. Bitter: Taigi, taip yra. Ir kai kurie moderniųjų kompozitorių — Ravel, Schoenberg, Milkand —, ne kartą yra naująjį džazo meną teigiamai įvertinę.

Dr. Strobel: Aš asmeniškai aukštai vertinu amerikonišką džazą. Mane ypatingai stebina nepaprasta jo precizija ir techniškas virtuoziškumas, kuo, kaip man rodos, tik nedaugelis orkestrų galėtų su juo lygintis.

O dabar, Mr. Mitter, leiskite kitko paklausti. Juk jūs jau ilgesnį laiką gyvenate Vokietijoje, Berlyne, atlikdamas svarbias pareigas. Galiu paklausti: ką jūs galvojate apie dabarties vokiečių muzikos situaciją? Kaip žiūrite į tos muzikos valdmenį? Ar manote, kad ji pasaulyje vėl kada vaidins kokį vaidmenį — arba gal ji jau vaidina?

Mr. Bitter: Jūs manote — kompoziciniu požiūriu?

Dr. Strobel: Taip, pirmiausia tai.

Mr. Bitter: Čia aš turiu būti truputį kritiškas. Pirmiausia betgi turiu pabrėžti, jog vokiečių meną ir kultūrą labai vertinu. Jeigu matėte mano koncertų programas, turėjote tai pastebėti. Tačiau, jums šitaip klausiant, turiu, kaip sakiau, būti truputį kritiškas.

Man rodos, kad po šito karo, kurs viską nualino, išsėmė, daug vokiečių muzikų šitaip galvoja: mes vienok esame Bacho, Beethoveno ir Brahmso šalis. Mes turime savo vietą, ir viskas tvarkoje. Ši pažiūra klaidinga, nepastebėdama to fakto, jog kaip tik šitie muzikai — Bachas, Beethovenas, Brahmsas — yra dideli, nes jie atnešė naujybių, nes jie muzikos vystimąsi pirmyn pastumėjo. Mano manymu, tik nedaugelis Vokietijoje šitai supranta. Vokiečių muzikui yra senoji klasinė muzika galutinė vieta, iš kurios, man atrodo, jis neranda kelio pirmyn.

Popiežius Pijus XII įteisina modernią religinę muziką

Iki šiol — rašo muzikinis žurnalas „Melos" — katalikų bažnytinei muzikai kelrodžiu buvo popiežiaus Pijaus X. 1903. 11. 22 d. paskelbtoji enciklika „Motu Proprio", nurodžiusi, jog bažnytinėje muzikoje privalo dominuoti gregorianiškas chorales ir griežto stiliaus Palestrinos bei jo pasekėjų, religinės muzikos veikalai. Popiežius Pijus XII. neseniai, 1947. XII. 20. išleido encikliką „Mediator Dei", kuri įteisina ir visą modernią religinę muziką bažnytinėse apeigose. „Aš esu įsitikinęs," sakoma enciklikoje, „kad moderniąją" muziką, instrumentalinę ir vokalinę, negalima išjungti iš katalikų pamaldų. Ji geba patarnauti šventam ritualui ir nuteikti dvasią maldai, jeigu ji nėra profaniško charakterio ir neieško išorinių efektų.

Naujos muzikos festivalis Donaueschingene

Donaueschingene, mažam miestely Badeno krašte, ir šią vasarą uoliai ruošiamasi naujosios muzikos festivaliui. Stuttgarto orkestrai ir įžymūs vokiečių muzikai pakviesti dalyvauti šventėjė. Programoje numatyti naujausi veikalai Benjamin Britten, Werner Egk, Ferner Farkas, Paul Hindemith, Arthur Honnegger ir kitų. Šventei vadovauja kompozitorius Hugo Herrmann, gyvenąs Reutlingene.

Rūpinasi kultūrininkų įkurdinimu

LTB Kultūros Taryba, rūpindamasi kultūrininkų įkurdinimų, pagal surinktas anketas paruošė atitinkamą raštą ir kreipėsi per mūsų vadovaujančius veiksnius į Amerikos lietuvių organizacijas padėti mūsų tremtiniams kultūrininkams įsikurti JAV-se.

Naujos knygos

Vydūnas. TAURESNIO ŽMOGIŠKUMO UŽTEKĖJIMAS. Išleido Lietuvių Skautų Brolijos Vadiją. Detmold, 1948 m. 52 psl. Kaina nepažymėta.

STUDENTŲ VARPAS. Išleido „Žalgiris" Schweinfurte. 1948 40 psl. Kaina nepažymėta.

SCHOLAR Nr. 2—3. The magazine produced by young foreign scholars of the west zones of Germany in collaboration with foreign professors. Heidelberg, 1948 m., 239 psl. Kaina nepažymėta.

Prof. Vaclovas Biržiška. MARTIN MAŽVYDAS UND SEINE MITARBEITER. Heidelberg 1948. 31 psl. Kaina nepažymėta. „Scholar" priedas.

THE PROBLEM OF THE BALTIC IN HISTORICAL PERSPECTIVE by Alfred Bilmanis. Heidelberg 1948 m. 17 psl. Kaina nepažymėta. „Scholar" leid.

Stepas Zobarskas, AUŠRELĖ. Elementorius. Išleido „Patria" Tuebingene 1948 m. 137 psl. Kaina nepažymėta.

Dipl. Inž. Pranas Drąsutis. ELEKTORINSTALIATORIAUS VADOVĖLIS. Tekste 154 brėžiniai. Išleido „Suduva" 1948 m. Kaina DM 8.—, mokiniams ir kursantams, užsakantiems per mokyklas ar kursus, DM 6.50.

Vincas Krėvė. DAINAVOS SALIES SENŲ ŽMONIŲ PADAVIMAI. PENKTA LAIDA „Tėviškės" leid. Schweinfurt, 1948 m., 221 psl. Viršelis V. K. Jonyno. Kaina DM 2.5.

Vincas Ramonas. KRYŽIAI. Romanas. Antras papildytas leidimas. Išleido „Patria" Tübingene 1948 m. Tiražas 4000 egz., psl. 318.

Dr. Victor Jungfer. LITAUEN. Antlitz eines Volkes. Versuch einer Kultursoziologie. Išleido „Patria" Tübingene 1948 m. 341 psl.

P. Orintaitė. MARTI IŠ MIESTO. Novelės. Išleido „Patria" Tübingene 1948 m. Tiražas 3500 egz., 90 psl.

Jurgis Okunis. GYVENAMIEJI NAMAI. Projektavimo pagrindai. Freiburgas/Br. 1948 m. Autoriaus leidinys. 120 psl.

Balė Voveraitė. KIŠKIO LŪPA. Piešiniai P. Osmolskio. Išleido „Patria".

Rodney lietuviai tabakininkai

(LAIŠKAS IŠ KANADOS)

ONTARIOS provincijoje, apie 100 km. nuo JAV sienos, yra kaimas ir miestelis Rodney, kur susitelkę apie trys dešimtys lietuvių ūkininkų, auginančių tabaką. Šie lietuviai, palikę tėvynę prieš 20—25 metus, perleidę sunkiuosius krizės metus, išsibastę po visą Kanadą, apsigyveno šiame ramiame kaime ir kai kurie visai gerai įsikūrė.

Tabako auginimui yra specialūs ūkiai su specialiais pastatais, mašinomis, na ir tinkama tabakui augti žeme (tam tikras smėlis). Tokie ūkiai yra žymiai brangesni už javų ar gyvulių ūkius. Jei paprastą ūkį galima pirkti už 4—3 tūkstančius dolerių, tai tabakiniam reikia mokėti 20—30 tūkstančių.

Ūkių dalis yra 100 ekerių (1 ekeris lygu 0,405 ha), tačiau kai kurie turi pusę to (50 ekerių) arba dvigubai (200 ekerių). Tokiame ūkyje tabako sodinama 20 iki 50 ekerių.

Tabako auginimas reikalauja prityrimo ir didelio darbo. Balandžio pradžioje tabako sėkla sėjama į rasodninkus, stiklinius namelius. Šiuose rasodninkuose žemė, prieš sėjant, iššutinama garu, kad nebūtų piktžolių ir ligų grybelių. Maždaug po 6 savaičių rasoda sodinama dirvon, kuri prieš tai yra specialiai paruošta. Veik visi lauko darbai atliekami mašinomis, traukiant traktoriui. Arkliais labai retai kas dirba. Jie laikomi tik ypatingiems darbams, nuimant tabako lapus. Mums neįprastas paprotys — arkliai visą metą, net ir per šalčius, laikomi lauke. Tabako daigai sodinami taip pat mašina. Į dieną pasodiname iki 5 ekerių. Pasodinus daigus, tarpeliai purenami mašinomis ir rankomis po keletą kartų. Nemaža darbo reikalauja atžalų laužymas ir žiedų skynimas. Rugsėjo mėn. tabako lapai laužiami ir, surišus, ant lazdų džiovinami tam tikrose džiovyklose, kurios dažniausia apkūrenamos alyva. Išdžiūvęs tabakas dar reikia išrūšiuoti, surišti saujomis ir supakuoti. Tai atliekama žiemos metu. Taip, trumpai kalbant, atrodo prie tabako darbai ir, kaip matote, jie yra nemaži. Nors daug naudojama mašinų, tačiau reikalinga nemaža ir darbo rankų. Čia dar galėtų vienas kitas DP rasti darbo, tačiau darbas reikalauja vikrumo, atydumo ir pamėgimo. Kiek sunkiau su gyvenamomis patalpomis. Atlyginimo šiuo metu padieniams darbininkams moka už darbo valandą 40—50 centų. Dirbama 10 ir daugiau valandų į dieną. Metinis stiprus vyras gau-

Pavasario potvynis, apsėmęs tabakininko sodybą. O. Sneiderio nuotr.

na mėnesiui 50—80 dolerių ir išlaikymą. Tačiau, dirbant padieniui, ne kiekvieną dieną būna darbo.

Tabako augintojui, gerai pasisekus, lieka keletas tūkstančių, bet būna metų, kad jis neatsiima ir išlaidų. Taigi ir čia nėra ta vieta, kur galima prisikrauti maišas dolerių ir pasakyti „good—bye".

Daugelis prasigyveno karo metu, tačiau daugelis, nors atrodo gyvena neblogai, turi nemaža skolų.

Rodney lietuviai jau turi visas yra ir tokių, kurie angliškai neišmoko, o lietuviškai pamiršo. Laikraščių labai mažai prenumeruoja (nebent „Liaudies Balsą") o apie knygas tai nė kalbos nėra.

Į Rodney apylinkę yra atvykę nemaža DP, daugiausia vietinių lietuvių artimi giminės, nors yra keletas ir svetimų. Atvykusiems vietiniai parodė didelį nuoširdumą, parėmė juos materiallai, tačiau keletas DP parodė savo nedėkingumą, nemokėjimą prisitaikyti prie vietos sąlygų ir apardė gražų sugyvenimą vietinių su DP.

Teko pastebėti DP spaudoje polemiką apie Kanados tinkamumą DP apsigyventi. Aš norėčiau pasakyti: Kanada nėra tinkama lietuviams gyventi vieta, čia ne vienas

Purenami tabako tarpeliai. O. Sneiderio nuotr. (Iš Kanados lietuvių gyvenimo)

Daigyne paruošlama žemė tabako sėjai. O. Sneiderio nuotr.

savybes Kanados lietuvių, atvykusių čia prieš 20—25 metus. Veik visi dedasi „pažangiais", daugis simpatizuoja „Liaudies Balso" vedamai linijai. Jaunimas dar kalba pusiau lietuviškai, tačiau ir senieji kalba jau lietuvišku žargonu, nors DP nesijaus laimingas, nes jo vieta tik Lietuvoje. Tai turėtų atsiminti kiekvienas, pakėlęs sparnus čia skristi, tačiau laikiną prieglaudą čia gali rasti neblogą — dolerių čia nesukrausi, tačiau išsilaikyti galima gerai.

Pr. Enskaitis

LP klausimais

MASINIS Į JAV PERVEŽIMAS PRASIDĖS SPALIO MĖN.

Pagal priimtąjį DP įsileidimo į JAV įstatymą 206.000 išvietintųjų asmenų pervežimas į JAV prasidės spalių mėn. Gautomis iš JAV žiniomis, pervežimą vykdys JAV savo laivais ir jį finansuos JAV iždas. Išvietintųjų asmenų komisija labai bijosi, kad pirmaisiais biudžetiniais metais viso numatyto kiekio DP įsivežti negalės, nes paskirtosios lėšos tam reikalui esančios per mažos. Tikimasi, kad pervežimo išlaidų sumos vėliau bus nurašytos nuo IRO kreditų, kuriuos turi įmokėti JAV. IRO centre spėjama, kad affidavitai bus reikalingi. Šis reikalas nėra dar galutinai precizuotas.

Išvietintųjų asmenų komisija, dirbanti valstybės departamente, jau yra paruošusi įsileidimo taisykles, bet programa negali būti pradėta vykdyti, kol prezidentas nepaskirs trijų asmenų vyriausią DP įsileidimo komisiją. Baltuosiuose Rūmuose šiai vietai labiausiai tinkamu asmeniu laiko Ugo Carusi, buvusį imigracijos komisarą. Šiuo metu Carusi yra valstybės departamento pasekretoriaus pavaduotojas ir DP skyriaus reikalų vedėjas.

12.000 DP Į AUSTRALIJĄ

Emigracijos specialistai sako, kad Australija galėtų sutalpinti 80.000.000 žmonių. Šiandien ji teturi tik 7.500.000.

Australijos min. pirmininkas J. B. Chifley nuolatos spaudžia britų vyriausybę, kad ji padėtų Australijai užpildyti gyventojų trūkumą. Min. pirmininkas turi planą, pagal kurį numato net trečdalį visų 50 mil. Anglijos gyventojų perkelti į dominijas, įskaitant ir Australiją.

„Bet mes reikalingų imigrantų neieškome vien Anglijoje", pareiškė „Australų Namų" pareigūnai Londone. „Mes norime imigrantų iš Europos ir JAV".

„Mes priimame 12.000 išvietintųjų asmenų iš Europos su sąlyga, kad Tarptautinė Pabėgėlių Organizacija parūpins laivų. Jie dirbtų sunkesnius darbus, pav. medžius kirstų ir dirbtų prie hidroelektrinių statybų".

„Mes taip pat priimame JAV karo veteranus. Apie 2.000 pasiliko Australijoje ir jau įsikūrė ten. Kiti 2.000 demobilizavos Amerikoje ir sugrįžo Australijon. Sąrašuose laukia 10.000 buv. karių San Franciske ir New Yorke". (NYHT).

NEREIKALINGI PATARIMAI

Augsburge išeinąs „Schw. Landeszeitung" rašo, kad Augsburgo darbo įstaigoje esanti labai didelė darbo paklausa iš užsieniečių pusės. Laikraštis toliau ironiškai pareiškia, kad čia daugiausia reikalas eina apie žmones, kurie nuo 1945 m. visiškai nedirbo arba visai mažai tedirbo. Vokiečių firmos, anot laikraščio, retai tepriima užsieniečių, bet ir patys užsieniečiai daugiausia norį darbo gauti amerikiečių žinioje esančiose įstaigose. Bet kadangi ir okupacinės pajėgos savo personalą sumažino, todėl naujų priimti nebegali.

Todėl darbo įstaiga mananti, kad užsieniečiams vienintėlis šansas esąs kaip galima greičiau emigruoti.

SUNKUMAI ĮSIKURTI AMERIKOJE GYDYTOJAMS

Suteikimas lietuviams gydytojams praktikos teisių Amerikoje yra nevienodai tvarkomas atskirose valstijose (state). Ko galima tikėtis Pennsylvania state, parodo vieno lietuvio gydytojo patyrimas:

Po dviejų mėnesių siuntinėjimo iš įstaigos į įstaigą ir važinėjimų į valstijos sostinę (Harrisburg), prašymas buvo atmestas. Motyvai: visi dokumentai turi būti originalūs ir patvirtinti Amerikos konsulo Lietuvoje. Į jokius paaiškinimus dėl nebuvimo ryšių su Lietuva atsižvelgta n ebuvo.

Taip pat nesekmingai baigėsi ir bandymai įstoti į kurią nors Medical School Pennsylvanijoje, kad po metų studijų galima būtų gauti normalų amerikinį diplomą. Buvo atsakyta, kad priėmimas į 1948/49 metų kursus jau baigtas, o prašymai į 1949/50 metų kursus dar nepriimami.

DĖL KVIETIMO PROFESORIAUTI Į AMERIKĄ

Pasirodžius š. m. „Žiburių" 15 ir 16 Nr. mano rašiniui apie Amerikos mokyklas, gavau visą eilę laiškų su prašymu sudaryti sąlygas kvietimui profesoriauti ar mokytojauti kurioje nors Amerikos mokykloje.

Kad nesusidarytų nereikalingo laukimo ar net apsivylimo, laikau reikalinga paaiškinti štai ką:

(1) Įstatymas teikia pirmenybių įvažiuoti tik universitetų ar to paties lygio mokyklų dėstytojams, turintiems formalų susitarimą dėl darbo. Visų kitų mokyklų kvietimai jokios reikšmės neturi.

(2) Iškviesti profesoriui procedūra labai ilga ir apsunkinta dide-

Tabako džiovyklos. Sonuose matyti tabako plotai. O. Sneiderio nuotr.

liais formalumais. Yra žinomas atsitikimas, kad vienas technologijos institutas sugaišo net 9 mėnesius, kol gavo visus leidimus parsikviesti lietuvių profesorių. Todėl mokyklų administracijos, paprastai, nenori visų rūpesčių.

(3) Dėl tų pačių kliūčių ir mokomojo personalo samdos agentūros nėra linkusios leistis į derybas su gyvenančiais užsienyje kandidatais. Jos arba nieko neatsako arba žada tarpininkauti, kai kandidatas atvyks į Ameriką.

(4) Amerikoje yra labai daug išmokslintų žmonių. Vien tik šį pavasarį aukštojo mokslo diplomus gavo apie ¼ mil. jaunuolių. Todėl sunku tikėtis gauti kvietimą profesoriauti, neturint atitinkamo patyrimo ir mokslinio laipsnio. Laiškuose keliamos ir ltys gauti laboranto ar bibliotekininko darbo irgi sunkiai gali būti realizuotos, nes toms pareigoms yra pakankamai vietos kandidatų.

Prof. Dr. Albertas N. Tarulis
Carnegie Institute of Technology
Pittsburgh 13, Pa.

ATIDARYTAS ARGENTINOS KONSULATAS

Argentinos misija, kuri iki šiol dirbo Hamburge, performuota į konsulatą ir perkelta į Frankfurtą a. M. Konsulu paskirtas P. Dubois.

WRS-NCWC PADĖS ĮSIKURTI AMERIKOJE

Dr. Albertas Tarulis, gyvenąs Amerikoje, gavo iš War Relief Services-National Catholic Welfare Conference Centro Vašingtone laišką, kuriame tarp kitko rašoma: „Mes tikimės, kad dabartinė Kongreso sesija priims naują įstatymą (jis jau priimtas, Red.), kuris leis į JAV priimti didesnį išvietintųjų skaičių. Tuo atveju, jei toks įstatymas būtų priimtas, mūsų pačių organizacija galės padėti įvežti į šį kraštą didesnį žmonių skaičių."

LIETUVIAI Pasaulyje

SKAUDŽIŲJŲ LIETUVAI DIENŲ MINĖJIMAS LONDONE

Birželio 26 d. Londono Lietuvai Gelbėti draugija surengė Lietuvos užgrobimo ir lietuvių deportacijų minėjimą. Paskaitą skaitė inž. Vyt. Izbickas, vaizdžiai nušviesdamas tragiškas 1941 m. birželio dienas ir primindamas išeiviams jų pareigas kenčiančiai tėvynei. Minėjimas pajvairintas deklamacijomis. Minėjime dalyvavo ir Lietuvos įgal. ministeris B. K. Balutis.

LIETUVIŲ KANKINIŲ PELENAI AMERIKOJE

Liepos 5 d. Marianopolio kolegijoj įvyko viešas Vokietijos koncentracijos stovyklose nukankintų 2480 lietuvių pelenų urnos įteikimas.

Nutarimą dėl urnos su kankinių pelenais pergabenimo į Ameriką padarė pereitą vasarą Flossenburge įvykęs Lietuvių Antinacinės Rezistencijos Buvusiųjų Politinių Kalinių Sąjunga, norėdama atnaujinti kraujo ryšį su Amerikos lietuviais bendroje kovoje už amžinąją Tėvynę — Lietuvą.

DEVYNIOLIKTOJI LIETUVIŲ DIENA NEW YORKE

New Yorko apylinkės lietuviai didžiausiąją JAV šventę liepos ketvirtąją pasirinko savo tradicine švente, pavadindami ją Lietuvių Diena. Š. m. liepos 4 d. toji šventė buvo švenčiama 19—tą kartą. Kaip ir kitais metais šventė įvyko Dexter parke. Sveikinimo žodį tarė „Amerikos" redaktorius H. Lukoše-

vičius, B. Brundzienės vedama jaunamečių šokėjų grupė pašoko tautinių šokių, o Angelų Karalienės parapijos orkestras, vadovaujamas kun. A. Mašaičio, palinksmino dalyvius gražiais maršais.

LIETUVIAI ANGLIJOJE

Nors ir gana nepalankiose kultūriniam darbui sąlygose gyvendami, Anglijos lietuviai parodo nemažą veiklumo.

Gegužės 29. d. Lietuvių S-gos Bradfordo skyriaus valdybos ir lietuvių darbininkų iniciatyva buvo surengtas pirmasis literatūros vakaras, kuriame savo kūrinius skaitė E. Neveračius, R. Spalis, S. Prapuolenytė, J. Gailius, ir Z. Gerulaitis-Veliuoniškis.

Sleafordo stovyklos lietuvių oktetas gegužės mėn. du kartu sekmingai pasirodė anglų ruošiamuosė koncertuose Sleaforde. Oktetui vadovauja J. Vaškelis. Lietuviai sportininkai taip pat gražiai bendradrbiauja. Stovyklos stalo teniso grupė turėjo dvejas rungtynes su Granwel RAF įgula abejas laimėjo.

Priory Road stovykloje, kur gyvena daugiau kaip 20 moterų su vaikais, suaugesnieji vaikai susiorganizavo į Vytauto Didžioqo skautų draugovę. Berniukų skilčiai vadovauja skilt. V. Diklaitis, mergaičių skilčiai. **R. Vaičikauskaitė.**

VISUOMENINIS TEISMAS LIETUVOS OKUPANTUI TEISTI

Gegužės 29 d. Detroite buvo surengtas visuomeninis teismas Lietuvos okupantui ir Amerikos lietuvių komunistų vadams teisti. Komunistų atstovams neatvykus, jie buvo teisiami už akių. Dalyviams aiškiai pritariant, teismas paskelbė rezoliuciją, pasmerkiančia raudonąjį okupantą Lietuvoje ir jo lietuviškuosius agentus Amerikoje.

Lietuviai Vokietijoje

Vytautas Majauskas — medicinos daktaras

Š. m. gegužės mėn. 11 d. Tuebingeno universitetas suteikė gyd. Vytautini Majauskui, apgynusiam dizertaciją „Epidemiologie, Aetiologie und Klinik des Lupus erythematodes" medicinos daktaro laipsnį.

Dr. V. Majauskas pirmoje savo darbo dalyje nagrinėja ligos išsiplatinimą, jos ryšį su lytimi, rase, profesija, amžiumi. Antroje dalyje apžvelgia ligos kilmę, jos priežastis, klimato įtaką, ryšį su tbc ir t. t. Kruopštus dalyko išstudijavimas, tabelės, diagramos, kreivės, žemėlapiai darbą daro labai vertingą ir patrauklų.

Dr. V. Majauskas-kupiškėnas. Gimęs 1918 m. Mokėsi Kupiškio, Rokiškio ir Panevežio gimnazijose. Po to sekė Karo Mokykla ir medicinos studijos V. D. Universitete. Karo pertrauktas studijas tęsė Tuebingene, kur 1946 m. gavo gydytojo aprobaciją.

Tiek Lietuvoje, tiek tremtyje dr. V. Majauskas aktyviai dalyvavo visuomeniniam ir kultūriniam gyvenime. Tris kartus buvo perrinktas į V. V. U. Studentų Atstovybę. 1941—1942 m. Moksl. At-kų Sąjungos Centro Valdybos pirmininkas. Jis tarpe tų, kurie tremtyje atkūrė Stud. At-kų Sąjungos veikimą. 1946 m. pirmame Stud. At-kų suvažiavime išrinktas Sąjungos pirmininku, atnaujino karo nutrauktus ryšius su tarptautine kat. stud. organizacija Pax Romana, organizavo prie vakarinės zonose esančių aukšt. mokyklų Sąjungos skyrius. Šiuo metu, be tiesioginio darbo odos-veneros ligų klinikoje Tuebingene, dr. V. Majauskas yra L. R. K. Med. Seserų Mokyklos Schw. Gmuend direktorius, o kartu mokytojauja ir lietuvių gimnazijoje. **D. J.**

Nauji medicinos ir dantų gydytojai

Š. m. birželio mėn. Hamburgo Hanzos universitetą baigė šeši lietuviai: medicinos gydytojai Indreikaitė Meila, Kriaučeliūnaitė Antanina ir Plučas Petras ir dantų gydytojai Paškovičiūtė Vaclova, Kubiliūnaitė Irena ir Natkevičiūtė Danutė.

Naujieji absolventai į Hamburgo Hanzos universitetą įstojo 1945 metais žiemos semestran Tai buvo pirmieji pionieriai, kurie vien savo pasiryžimu ir pastangomis, nugalėję visas pokarines kliūtis, pradėjo nelengvą studijų baigimo darbą. Šiuo metu Hamburgo Hanzos universitete valstybinius egzaminus laiko dar šeši lietuviai studentai, būsimieji medicinos ir dantų gydytojai: medikai. Jenevičius Vincas, Juodelis Stepas, Plikaitis Juozas ir Vaičeliūnas Stasys ir odontolog. Matulionytė-Nögis Nijolė ir Domeikaitė Stefa. Baigiamiesiems egzaminams ruošiasi tai pat keletas kitų fakultetų collegų. Šiame universitete studijuoja 40 lietuvių studentų. Iš jų 50% sudaro studentai medikai. Čia dar norėtųsi pabrėžti tas hamburgiškių lietuvių studentų gerasias ypatybes, kurios rečiau pasirodo kituose, ypač Britų zonos, universitetuose. Visų pirma, nors ir būdami pačiose blogiausiose gyvenimo ir darbo salygose, darbo nenutraukė, nepasidavė taip labai kurį laiką siautusiai emigracijos karštligei, pasižymėjo ir tebepasižymi vieningumu, nuoširdumu ir tolerancija, kas ir svetimai akiai greitai pastebima. **Agnus.**

Kempteno naujienos

—Užsieniečių klausimas buvo užkliuvęs birželio mėn. 23 d. amerikiečių skaitykloje (Amerikanische Lesestube) Kemptene diskusijose po informacijos centro ir amerikiečių namų Bavarijoje šefo Mr. C. S. Wright paskaitos apie lygias teises visiems. Vokiečių dalyvių DP buvo užpulti dėl spekuliavimo, nieko nedirbimo ir pan. Jie tuo esą griauną vokiečių ūkį. Ir jeigu esą turėtų ramią sąžinę, tai grįžtų namo. Į vokiečių priekaištus gražiai atsakė Mr. Wright, pabrėždamas, kad vieni užsieniečiai nespekuliuoja, jie tai daro su vokiečiais, bet ir tai esąs iš DP labai mažas nuošimtis. Grįžti namo jie negali, nes jų kraštuose nėra laisvių, o vokiečių nenoras juos suprasti rodo stoką demokratinės dvasios.

— Baleto studija, vadovaujama latvės Forstman, birželio 24. d. turėjo vietos miesto teatre pasirodymą, kur buvo galima gauti įspūdį apie jaunimo pajėgas, bandančias gabumus baleto mene ir jų daromą pažangą. Pasirodė įvairių tautybių mokinės: latvės, vokietės ir lietuvės. Lietuvaitė Veleckytė visuose savo numeriuose pasirodė kaip tikra balerina ir pralenkė kitas savo judesių grakštumu, plastiškumu ir laisvumu.

—Birželio 5 d. laisv. menininkės A. Sineps DP meno studijoj vedamos piano klasės mokiniai turėjo jau katvirtą viešą pasirodymą-koncertą. Sekusiems klasės darbą nuo pat pradžios kelia nusistebėjimo pasiekti laimėjimai: muzikos srities žinovai tvirtina, jog dalykai atliekami kaip konservatorijoje, ir kai kurie dalykai esą ne lengvesni, kaip konservatorijoj duodamieji aukštesniųjų kursų studentams. Šiame koncerte pasirodė šie Kempteno lietuvių kolonijos jaunuoliai: Ir Žumbakytė, D. Žumbakytė, D. Laukytė, R. Armonaitė, P. Daukutė, N. Stadalninkaitė, A. Kanaukaitė ir R. Daukus. **eą.**

Išvykoje amerikietės ponios moko dainų Hanau lietuvių gimnazijos mokinius.

Sportas

KREPŠINYJE MES IR VĖL NUGALĖTOJAI

Iš pavergtųjų tautų sporto žaidynių

Liepos 10-11 d. d. Augsburge praėjo Pavergtųjų Tautų krepšinio žaidynių ženkle. Visos tautybės šioms varžyboms atitinkamai ruošėsi. Paskutinėmis dienomis lenkams atsisakius dalyvauti, liko 4 komandos: lietuviai, estai ir ukrainiečiai. Šias žaidynes pravedė Vyr. Lietuvių Sporto Komitetas.

Šventės atidarymas įvyko liepos 10 d. Dėl blogų oro sąlygų žaidynės turėjo būti pravestos ukrainiečių stovyklos krepšinio halėje. 500 žiūrovų nekantriai laukia pasirodant dalyvaujančių komandų. Pagaliau, Vyr. FASK-to krepšinio vadovas šaukia komandas iš eilės. Milžiniškoms ovacijoms aidint, išeina latviai, estai, lietuviai ir ukrainiečiai. Imponuojančiai išrodo mūsiškiai. Štai, pirmasis su trispalve rankoje žengia Puzinauskas, po jo Baltrūnas (abu — dalyviai komandos, kuri 1937—1939 m. garbingai iškovojo Lietuvai Europos meisterio varda), toliau Andriulis II, Sventickas ir Norkus I (taip pat 1939 m. mūsų rinktinės dalyvis). Tik penki vyrai! Tačiau ių išvaizda rodo, kad jie pasiryžę ir šį kartą garbingai apginti Europos meisterio titulą . . . Tik šį kartą — Pavergtųjų Tautų sporto šventėj Vokietijoje . . . Pačias žaidynes kviečiamas atidaryti INKOPF pirmininkas prof. Hollis, kuris trumpais žodžiais paminėjęs olimpinių žaidynių reikšmę žmonijai, priminęs priežastis, dėl kurių mes negalime dalyvauti Londono olimpiadoje ir palinkėjęs komandoms sekmės, žaidynes atidarė. Tuo oficialioji dalis ir buvo baigta.

Rungtynės buvo pravestos taškų sistema (kiekvienas su kiekvienu). Jos praėjo, kaip ir buvo laukta, draugiškoje dvasioje. Visos dalyvaujančios komandos nebuvo savo stipriausios sudėties, tad protarpiais ir žaidimo lygis buvo neaukštas. Jauniausia komanda buvo ukrainiečių. Tai jauni vyrai, turį nepaprastai daug energijos, tik 1946 m. pradėję žaisti krepšinį (!), tačiau rimtai pasiryžę sekti pabaltiečių pėdomis. Kelias valandas prieš rungtynes jau buvo galima matyti halėje juos besitreniruojančius. Jų žaidimas dar visiškai niekuo nepasižymi, išskyrus kovingumą. Jiems teko pasitenkinti paskutine vieta. Pagal žaidimo lygį trečią vietą užėmė estai. Dėl pirmos ir antros vietos susikibo mūsiškiai su latviais. Vieni ir kiti, žaisdami apgalvotai, sukūrė visą eilę gražių akimirkų. Gana geras kamuolio valdymas, serijos stilingų metimų leido gerėtis dviejų Europos krepšinio gaiiūnų — Lietuvos ir Latvijos kova. Šias rungtynes, kaip ir buvo laukta, laimėjo lietuviai. Mūsiškiams per visas rungtynes taškų pelnė: Andriulis II — 33, Baltrūnas — 6, Norkus I — 48, Sventickas — 19, ir Puzinauskas — 50. Techniškos rungtynių pasekmės: estai-latviai 34:51 (15:19), ukrainiečiai-estai 25:31 (13:13), lietuviai-latviai 32:2 9(14:15), estai-lietuviai 31:56 (15:24), ukrainiečiai-latviai 2845 (11:33) ir lietuviai-ukrainiečiai 64:38 (29'31). **Dalius**

PRANCŪZIJOJE IR TOLIAU LAIMIMA — SPECIALAUS BENDRADARBIO LAIŠKAS

Po Aix les Bains nuvykome į Grenoblį. Čia sužaidėm su Grenoblio-Domene rinktine. Rezultatas 106:32 (32:15) rodo, kad priešas buvo labai silpnas ir pajėgė tik šiek tiek laikytis tik pirmame kėlinyje. Sekančią dieną pasileidžiam tolimon kelionėn per Alpes, Monaco kunigaikštijos link. Šioje kelionėje turėjom progos pasigerėti Prancūzijos Alpių vaizdais. Kelias buvo vingiuotas, iškaltas kalnų šonuose. Vienoje pusėje matėm tik kalną, antroje kelio pusėje tūnojo gilios bedugnės ir tolimų apylinkių žavūs vaizdai. Bedugnės sukeldavo ir baimės. Ne vienas pagalvodavo, kas būtų, jei važiuojant mašinos ratas nusmuktų . . . Tačiau laimingai pravažiavus, nusijuokdavom! Vakarop pasiekėm Nicą — vieną iš puikiausių pasaulio kurortų. Gamta nepaprasta. Augalai šiltųjų kraštų. Sekančią dieną atvykę į Mentoną radom nepaprastai šiltą priėmimą. Tris ištisas dienas praleidom prie Viduržemio jūros. O jūk jūra gaivina ir dypuką . . . Susitikimas su Mentonu buvo laimėtas 72:23 (30:14). Šeimininkai buvo nustebinti mūsų puikiu žaidimo stiliumi ir gerais metimais. Sekančios rungtynės įvyks Antibes mieste. Iš viso jau mūs kelias sukasi DP namų link.

Iš Pavergtųjų Tautų futbolo žaidynių

Ukrainiečiai-vengrai 5:1, jugoslavaiestai 4:1. Lietuviams užskaitytas laimėjimas prieš latvius 3:0 be rungtynių, kadangi latviai, nieko nepranešę, neatvyko į rungtynes, turėjusias įvykti Augsburge liepos 3 d.

Naujas Lietuvos rutulio stūmimo rekordas

Švedijoj gyvenantis mūsų lengvaatletis Lumauskas pastaruoju laiku pasiekė naują Lietuvos rutulio stūmimo rekordą — 15,39 mt. Senas priklausė Z. Puzinauskui — 14,86 mt.

PRANEŠIMAI

Katalikų moterų suvažiavimas

Rugpiūčio 1—2 d. Hanau įvyks Lietuvių Tremtinių Katal. Akcijos Moterų Sekcijos suvažiavimas.

Atvykstančios pasiima maistą. Kavą ir nakvynę parūpinsime.

Suvažiavimo Komitetas

„Garmischo lietuvių gimnazijai reikalingi anglų, vokiečių kalbų ir istorijos mokytojai. Prašau atsiliepti."

Direktorius.

Pranešame, kad visai baigiama spausdinti Br. Keturausko redaguota astronominio pobūdžio beletristinės formos knyga „Svajonės apie žemę ir dangų". Norintieji gali ją užsisakti, prisiųsdami už egzempliorių po DM. 4,— Kreiptis šiuo adresu: Gimnazijos Bibliotekos Vedėja, Dedelstorf über Wittingen, Litauisches Lagerpost. (20a)

GALIMA GAUTI ANGLŲ KALBOS VADOVĖLIAI:

1. **Tales by Oskar Wilde.** Turinys — The Nightigale and the Rose, The Nevoted Friend ir kitos pasakos. Kaina DM. 3,—.
2. **Fairy Tales.** Pasakėlės lengva anglų kalba. Kaina DM. 4,—.
3. **The cruise of the Erma.** Okeaną perplaukusio Valdemar Veedam dienoraštis. Kaina DM. 0,50.

Kreiptis: Rudolfs Zirins, Augsburg-Hochfeld, Baltic DP Camp, Germany USA Zone.

PARUOŠTI IR RUGPIŪČIO MĖN. IŠEIS ŠIE ANGLŲ KALBOS VADOVĖLIAI:

1. **Treasure Išland.** 140 psl. Kaina DM. 4,—.
2. **The Great Fire.** 70 psl. Kaina DM. 2,50.
3. **The Time Maschien.** 85 psl. Kaina DM. 3,—.

Kiekviena knyga turi angliškai vokišką žodynėlį ir pratimus.

Šia kaina priimami užsakymai iš anksto ir įmokėjimai ligi š. m. liepos 31 d. Po liepos 31 d. knygų kaina bus bent kiek aukštesnė. Platintojams skiriamas nuošimtis. Kreiptis: Rudolfs Zirins Augsburg-Hochfeld, Baltic DP Camp, Germany USA Zone.

Paieškojimai

Kazimieras Vaštakas, s. Kazimiero, iš Vaštakų km., Kamajų valsč., Rokiškio apskr., gyv. Calle S. Edwardo 1314, Buenos Aires, Argentina, prašo atsiliepti savo gimines ir pažįstamus. **Antanina - Aukštikalnaitė - Vaštakienė** prašo atsiliepti savo gimines bei pažįstamus tuo pačiu adresu.

SKELBIMAS Nr. 40

Iš JAV ir kitur yra paieškomi šiame skelbime suminėti asmens. Ieškomieji, arba jų likimą žinantieji, prašomi kreiptis į C/Kartoteką per vietos LTB padalinius, kartu nurodant skelbimo eilės Nr. ir savo adresą.

649. JANKUS Vytautas (1924) iš Digrių; JUODŽIAI-Izidorius, Antanas ir Juozas iš Šauklių; MACULEVIČIUS Jonas nuo Kruonio; MOZURAITĖ Bronė nuo Kauno. — 650. IGNATAVIČIUS Jonas, NACIENĖ Ona ir ANDRIUKAIČIAI Jonas su Juozu — visi nuo Raseinių; PETRONIAI Jonas ir Vincas iš Biržinių. VILKAS Wilh. (1915). — 651. STASIUKONIAI-Julius, Jonas, Stasys ir Ona nuo Šetos; JOKUBAUSKAI, TITENIENĖ ir KUMZAI Domas su Antanu nuo Kuršėnų; OLŠAUSKIENĖ-Pilkauskaitė Stasė. — 652. STANKAI-Jonas, Aleksandra, Liudvikas ir Stasė nuo Kuršėnų; STANKAI-Jonas, Ona, Leonas ir Bronius nuo Luokės; BIELIAUSKAS Stasys iš Kurkliškių. — 653. VAITKAI iš Ismalukų; POŠKAI iš Truplaukės; RAUDUNAI iš MEČedų; KARALIAI iš Baršų; KATARZALĖS iš Raudunų; Dr. BRAZYS Algirdas ir jo sesuo NATKEVIČ. — 654. TUPČEVSKIS Vladas (1896) iš Virbalio; ADLIAI ir GOURIAI; MILAŠIAI nuo Vidukiės; BARČAI ir URBANAVIČIAI nuo Eržvilko; LAZDAUSKAI nuo Raseinių. — 655. SVITORIUTĖS Ona ir Marija nuo Puncko; MIKUTYTĖ Marija ir TAUTKAITĖ Marija; KASPARAS Aleksandras ir GALKONTIENĖ-Kasparaitė Aleksandra. — 656. ARLICKAITĖ Kazė iš Lieplaukės; STANKUS Silvestras, jo žmona Emilija ir sūnus Zigmas; BENDŽIŪNAS Petras, nuo Skirsnemunės; NORKAITIS Vincas iš Kyb. — 657. VAIČIUS Pranas iš Kručių; PREIKŠAS Vytautas su Edvardu; LODIENĖ Ieva nuo Prienų; MOTUZIENĖ-Žilinskaitė ir jos sesuo; NOVAITIS Viktoras iš Šančių. — 658. KURLIANSKIS Kazys (1913) iš Panevėžio; MELLER Abraham (1902) iš Klaipėdos; POŠKUS Juozas ir jo sesės Anelė, Agota bei Magdė nuo Tauragės. — 659. Šiame eilės numeryje išvardinti asmens (kuriems iš JAV yra atsiųsti affidavitai, siuntiniai, laiškai bei giminių adresai) per vietos LTB Komitetus raginami įsirašyti C/Kartotekon, nes čia nėra jų adresų ir dėl to nežinia, į kur visa tai reikia išsiuntinėti: Joana-Vitalija Masukevičienė, O. Simanavičiūtė, J. Masaitis, Navickas, Kazys Statkus, Richardas Liubertas, Vytautas Bieliūnas, Meta Bakaitytė, Jonas Lietuvninkas, Ona Kvederavičienė, Aleksas Jokubauskas, Andrius Smolskis, Edvardas Alminauskas, Petras Bielskis, Ona Niparienė, Antanas Mendelis, Justinas, Lukošius, Stasys Valantiejus, Ona Janickaite, Veronika Stirnaitė, Kazys Rožanskas, Mykolas Sorius, Jonas Sausarys, Filomena Mickūnienė-Jurskytė, Pranas Karalius, Pranas Karaciejus, Stasys Vilkaitis, Leokadija Katiliūtė, Vytautas-Stasys Augustauskas, Vytautas Jankus, Ona Šalpukienė-Kavaliūnaitė, Jeronimas Martišius, Zuzana Miklovaitė, Ona Stirbytė, Ignas Dzevečka, Henrikas Bokas, Irena Poželienė, Teklė Jankauskienė-Medzviegaitė, Jurgis Piečiulis, Putinienė-Piečaitė, Lilly Krištopaitytė, Bronė Baltrušaitienė - Ramanauskaitė, Antanina Bubnienė-Petrokaitė, Stasys Vitkus, Jonas Skapinskas, Juozas Daugelis, Ant. Grikšelis, Pranas Čekys, Vladas Kurtinaitis, Jonas Palevičius, Pranas Kapočiūnas, Ona Kubickienė-Zaicaitė, Juozas Jackevičius, Jurgis Bandžius, Teresė Galinaitytė, Stasys Bražas, Elena Kvintufelaitė, Juzė Litvinienė-Vaitkaitė, Antanina Kričenienė-Valašinaitė, Ant. Venys, Juozas Starkevičius, Kostė Matulevičienė, Antanas Birškys, Bronius Ulčinskas, Ignas Vaitkevičius, Mykolas Karnauskas ir prašytas nežinia kieno adresas marijampoliškės Onos Kudirkaitės = Mrs. Ona Potenis, R. D. 1, Box 55, OLYPHANT, Pa./USA.

Visais reikalais į C/Kartoteką kreiptis tik per vietos LTB Komitetus, įdedant atsakymui reikiamą kiekį pašto ženklų. Asmenims, neatliekantiems uždedamų LTB pareigų, ieškojimuose netarpininkaujama.

Giminių paieškojimų reikalu

Lietuvos Gener. Konsulatas New-Yorke mus prašo paskelbti, kad jis grįždamas prie savo tiesioginio darbo, nebesiims daugiau ir nebeskelbs naujų giminių paieškojimų iš Vokietijos ir Austrijos.

Visi tuo reikalu tremtinių laiškai bus pasiųsti mūsų Centrinei Kartotekai. Tad, tautiečiai kviečiami daugiau giminių paieškojimo reikalu į Lietuvos Gener. Konsulatą nebesikreipti, ir visus tuo reikalu prašymus siųsti LTB Centrinei Kartotekai.

MŪSU MIRUSIEJI

Centrinei Kartotekai pertvarkius mirusiųjų numeraciją, patogumo sumetimais nuo šio numerio užuot tesę savąją numeraciją (Nr. 294) naudosimės C. Kartotekos. Tuo būdu C. Kartotekos 148 nr. atatiks mūsų 294 nr.

148. (249) **Kazlauskas Teisius, Petro,** gimė 1947. 3. 31, mirė 1947 4. 16, Kl. Bülten (20a), palaidotas Päpinghausen (21) R. K. kapuose.

149. **Rastenis Jonas,** 21 mt. amžiaus, mirė 1946. 1. 20, Päpinghausen (21), palaidotas vietos R. K. kapuose.

150. **Valdžiūnienė Marija,** mirė 1947 m., Göttingen, palaidota vietos kapuose.

151. **Karalius Liūdas, Onos,** gimė 1947. 3. 3., Eckenförde (24), mirė 1947. 7. 26, Eckenförde (24), palaidotas vietos kapuose.

152. **Lorenas Jonas,** gimė 1909. 5. 30, Tauragės apskr., mirė 1946. 11. 16, Watenstadt, palaidotas vietos kapuose.

153. **Kuklierius Jurgis, Jurgio,** gimė 1855. 1. 1., Vilkaviškio apskr., mirė 1947. 8 mėn., Lehrte (20), palaidotas vietos kapuose.

154. **Teichertas Otto, Simo,** gimė Tauragėje, mirė 1947. 8 mėn., žuvo auto katastrofoje, palaidotas Lehrte (20) kapuose.

155. **Zuotinas Juozas,** gimė 1923. 4. 5., Mačiukų km., mirė 1947. 5. 9., Wolterdingen, palaidotas vietos kapuose.

156. **Girklienė Elzbieta,** gimė 1865. 5. 17, Gervėčių km., mirė 1947. 2. 25., Aragahn, palaidota vietos evang. „heuzen" kapuose.

157. **Čižauskaitė Julija, Broniaus,** gimė 1946. 5. 14, mirė 1947. 6. 9., Uchte (29), palaidotas vietos kapuose.

158. **Sederavičius Andrius, Mato,** gimė 1877. 11. 4., Uždravių km., Rytpr., mirė 1947. 3. 24., Dortmund, palaidotas vietos kapuose (Sturk. Nr. 111/1947).

159. **Jaras Kazimieras,** gimė 1899. 10. 15, mirė 1947. 4. 12, Braunschweig (20), Rosalie Kazerne. v, pak.

160. **Bliudžienė Stasė,** gimė 1881. 5. 8, mirė 1947. 4. 12, Braunschweig (20), Rosalie Kazerne, v. kap.

161. **Kubiliūnienė-Ivanavičiūtė Paulina,** gimė 1875 m. Žižonių km., Panevėžio apskr., mirė 1947. 5. 31, Glückstadt (24), Goseh Tockstr. 6. palaidota vietos kapuose.

162. **Galvydis Kipras, Prano,** gimė 1875. 8. 24, Dovainiai, mirė 1947. 5. 6, Eckernföde (24), Lith. DP Camp, palaidotas Hamburg-Ohlndorf pak. (Nr. 178933/ M 29/189).

163. **Salmonaitytė Erika, Elenos,** gimė 1943. 12. 2, mirė 1946. 11. 6, Neustadt (24) Lith. DP Camp, palaidota vietos kapuose.

Ziburiai

LIETUVIU SAVAITRAŠTIS

Geriau kariauti negu nusileisti

NUOTAIKOS LAUKIANT SOVIETŲ ATSAKYMO Į VAKARŲ VALSTYBIŲ NOTAS

P. JAGMINAS

Niekas nelaiko, kad Berlyno krizė yra vietinio pobūdžio reiškinys. Berlyno krizė yra Rytų — Vakarų santykių krizės išraiška. Su notų įteikimu Sov. Rusijai ši krizė pasiekė aukščiausią tašką ir atsistojo pavojingiausioj vietoj. Britų karinio gubernatoriaus gen. Robertsono apsilankymas pas karalių ir jo dalyvavimas ministerių kabineto posėdy aiškiai rodo britų susirūpinimą. Britų „Daily Telegraph" rašo: „Padėtis yra per rimta, kad ilgiau būtų galima toj akloj gatvėj pasilikti". „Daily Mail" pripažįsta: **„Mūsų ir mūsų vaikų ateitis gali priklausyti nuo Rusijos atsakymo į Vakarų valstybių notas"** ir pažymi, kad **šios dienos esančios kritiškiausios nuo 1939 metų. „Mes laukiame iš Maskvos „taip" ar „ne" lygiai taip, kaip prieš devynerius metus mes laukėme „taip" ar „ne" iš Berlyno".**

Nežiūrint padėties rimtumo įvertinimo, Vakarų valstybės laiko, kad iš Berlyno pasitraukti joms yra neįmanoma. Tas pats „Daily Mail" rašo: „Vienas dalykas yra aiškus — čia **nebegali būti jokio Rusijos glostymo, jokio antro Münchheno.** Nuolaidos gali būti padarytos tik iš abiejų pusių. Britanija nebenori apmokėti totalitarinio spaudimo antrą kartą per dešimtį metų. **Geriau kariauti negu nusileisti".**

Visi pripažįsta, kad Vakarų valstybės yra per daug užsiangažavusios, kad galėtų be pavojaus ir be savo prestižo pažeidimo iš Berlyno pasitraukti. Jei jos tai padarytų, tai nustotų visai pasitikėjimo Europoj ir tuo sustiprintų sovietų įtaką. Anot „DM", **Berlyno kapitulacija paruoštų Calais žlugimą. Raudonajai Armijai nereikėtų daug laiko per komunistinę Europą pasiekti Kanalą.** Yra aišku, kad Vakarų nusileidimas atneštų nuolatinius ir didesnius Rusijos reikalavimus. Jiems būtų galima pasipriešinti tik ginklų jėga. **Glostymas,** kitaip tariant, **reiškia neišvengiamą karą. Todėl mes negalim pasitraukti ar nusileisti".**

Prieš pasitraukimą iš Berlyno labai aiškiai pasisakė ir W. Churchillis. Viename susirinkime jis pareiškė: **„Jei mes nusileisime šiame svarbiame klausime, tai, mano nuomone, mes sunaikinsim geriausius šansus, kuriuos mes dabar turime, išvengti trečio pasaulinio karo."** Toliau jis pažymėjo, jog **„mes turime reikalo su Rusija ne kaip didele tauta, kuri gali laisvai išreikšti savo valią, bet su 13 Kremliaus vyrų ,kurie patys pasidarė puikios rusų tautos viešpačiais ir kurie ją valdo daug diktatoriškiau negu bet kada yra buvę carų laikais nuo Ivano Žiauriojo** dienų. Niekas negali pasakyti, ką tie 13 Kremliaus oligarchų nori daryti. Jie negalvoja taip, kaip mes Vakarų pasauly. Jie atvirai pareiškia, kad jie neturi tokių moralinių įsitikinimų kaip mes juos suprantame". Anot W. Churchillio „sau-

Gen. Eisenhoweris, kaip Kolumbijos un-to rektorius. Jis galutinai atsisakė išstatyti savo kandidatūrą būsimuose prezidento rinkimuose.

giausias kelias mums ir kitoms Vakarų demokratijoms yra tęsti kaip iki šiol tvirtą politiką, paremtą mūsų neabejotinomis teisėmis ir tais žmoniškumo jausmais, kurie mums draudžia palikti sovietų kerštui Berlyno vokiečius, kurie drąsiai stovi su mumis, ar leisti jiems mirti badu."

O Sov. Rusija ar gali nusileisti? Ji tai padaryti gali, nes pasiliko „Pasitraukimo kelių". „Techniškos kliūtys", del kurių užblokuotas Berlynas, tam sudaro geras sąlygas. Tačiau ir sovietams Berlyne nusileisti nėra lengva. Ypač jų padėtį šiuo atžvilgiu pasunkimo pralaimėjimas Jugoslavijoj. Po to ir Berlyne padaryti nuoleidų sovietams tikrai yra didelis reikalavimas.

Tačiau jei sovietai Berlyne nusileistų ir blokadą atšauktų, tuo visas klausimas dar nebūtų išspręstas. Kol sovietai valdo Vokietiją iki Elbės ir apie Berlyną stovi sovietų kariuomenė, jie kiekvienu momentu vėl gali įvesti susisiekimo su Berlynu kontrolę ir jį užblokuoti. Tam pasipriešinti Vakarų valstybės būtų priverstos nuolat laikyti savo aviaciją, pasiruošusią kiekvienu metu Berlyną vėl aprūpinti iš oro. Kaip radikalesnį sprendimą W. Lippmanas siūlo duoti gen. Clay įsakymą pakeisti jo pareiškimą, kad amerikiečiai iš Berlyno nepasitrauks. „Jis turėtų pasakyti", rašo jis „NYHT", kad mes pasiliekame Berlyne iki tol, kol rusai yra Berlyne ir apie ji, ir jei jie pasitraukia, tai pasitraukisime ir mes. Tada Berlynas negalėtų būti užblokuotas ir nereikėtų jo aprūpinti iš oro." Tačiau tai vienintėlis ir neatsakingo asmens balsas.

Tuo tarpu, kai pareiškiamas tvirtas pasiryžimas Berlyno klausimu nenusileisti, vyksta gyvas aukštų politinių ir karinių vyrų judėjimas. Iš JAV pranešama, kad vadovaują kariuomenės asmens, asižvelgdami į dabartinę padėti, paprašę prez. Trumaną padaryti sprendimą dėl atominių bombų paskirstymo bei jų panaudojimo įgaliojimo. Esą JAV šiuo metu turi 600 atominių bombų. Pagal kitus pranešimus yra įsakyta JAV turbininių naikintuvų eskadrilei vykti į Vokietiją. Visa tai rodo, kad šalia žodžių yra daroma ir konkrečių žygių. Ateinančios dienos parodys, ką jos atneš.

Vakarų valstybių lėktuvai Tempelhofo aerodrome, Berlyne iškrauna maistą Berlyno gyventojams.

Pasaulio įvykių sūkuryj

PERSIJOS PASIENIO VARGAI

Krizę pergyvenanti Persijos vyriausybė niekaip negali apsispręsti, ar apie neseniai sovietų kareivių padarytus antpuolius Persijos pasieny paskelbti viešumai ar dėl to įteikti protestą. Visą šią problemą sukomplikuoja tas faktas, kad ir šiuo metu anksčiau buvusioje rusų okupuotoje šiaurinėje Azerbidžano provincijoje tebejaučiama didelė sovietų įtaka. Tos srities viešbučiuose, krautuvėse aiškiose vietose iškabinti Rusijos valstybiniai ženklai, rusų kalba visur girdima ir sovietų radio programa turi dideles klausytojų auditorijas. Nors prieš komunistinės nuotaikos persai galvoja, kad sovietai teturi tik 25% pasekėjų iš tos srities gyventojų, bet iš tikrųjų šis skaičius yra žymiai didesnis, nes ten gyvenančios gausios turkų, kurdų, armėnų ir syrų mažumos taip pat jaučiasi esančios prispaustos tautos. Sovietų populiarumą šioje srityje ypatingai išvėlė buv. raudonųjų Piševari vyriausybė, kuri nuviesė kelių, įvykdė kai kurias žemės reformas, įkūrė universitetą ir pastatė Tabrize radio stotį, kurios dar ir dabar negali pilnai sukontroliuoti dabartinė Persijos vyriausybė.

PRANCŪZIJOS KOMUNISTAI SABOTUOJA KARO PRAMONĘ

Prancūzų karininkai, kurie Siaurės Afrikoje tvarko apginklavimo reikalus, praneša, kad jie gautų tankų ar kitų karinių susisiekimo priemonių be patikrinimo nebeatidaus vartojimui. Prieš atiduodant, karinės susisiekimo priemonės turės būti patikrintos, išmontuojant juos ir patikrinant vairavimo prietaisų varžtus ir nustatant ar cilinderiuose nepalikta plieno drožlių. Šiuo reikalu prancūzų karininkai trumpai pranešė, kad tankų įmonėse Prancūzijos komunistai sabotuoja visą gamybą.

KARAS GRAIKIJOJE

Pilietinis karas Graikijoje tebeeina visu smarkumu. Iš Atėnų pranešama, kad graikų vyriausybės karinuomenė pereitą savaitę smarkiai puolė sukilėlių dalinius kalnuose prie Albanijos sienos ir užėmė svarbias sukilėlių pozicijas. Antrosios armijos būstinė praneša, kad sukilėliai išsprogdino vandentiekio vamzdžius ir Kozanės miestą paliko be vandens. Darbininkus, kurie mėgino vandentiekį taisyti, sukilėliai iš pasalų užpuolė. Grammos kalnuose tautinė kariuomenė slenka. Samarino miesto link, kur yra sukoncentruotos didelės sukilėlių pajėgos.

Apie smarkias kovas pranešama ir Kleftis bei Doutsikon rajonuose.

Kovose dalyvauja ir avijacija. Keliose vietovėse graikų lėktuvai bombardavo sukilėlių sutvirtinimus ir puolė kulkosvaidžiais ir granatomis jų pozicijas.

KINŲ DIDŽIAUSIA PERGALĖ

Iš Nankingo karinė žinių agentūra praneša apie didžiausią nacionalistų armijos pergalę šiame pilietiniame kare. Į rytus nuo Hanano buvo sutriušknta komunistų armija, kur raudomieji neteko 200.000 belaisviais ir dalyvavo daugiau kaip pusė milijono žeistais. Šiame mūšy abiejose pusėse dalyvavo daugiau kaip pusė milijono karių. Čia buvo sumušos pagrindinės komunistų pajėgos Centrinėje Kinijoje.

EUROPOS RAUDONŲJŲ VALYMAS

Europos politiniai stebėtojai tikisi, kad ir Vakarų Europoje greit prasidės komunistų valymas, koks Rytų Europoje šiuo metu jau vyksta. Valymas, kuris prasidėjo nuo Italijos rinkimų, atrodo, apima bendrą komunistų veiklą ir numato liaudies frontų politiką pakeisti kovojančiomis komunistų grupėmis, kurios neturi jokio noro bendradarbiauti su kitomis kairiosiomis partijomis. Slaptomis, bet patikimomis žiniomis, gautomis Prancūzu užsienių ministerijos, Prancūzijos ir Italijos komunistai gavo įsakymus ateity veikti daug energingiau. Maskva yra nepatenkinta abiejų šių kraštų komunistais ir Kominformas išreiškė viešą Prancūzijos komunistų vadų kritiką.

TOLIMŲJŲ RYTŲ GYNYBOS PLANAS

D. Britanija, Indija, Ceilonas, Australija ir Naujoji Zelandija principe susitarė dėl bendrų gynybos planų. Karališkojo laivyno Indijos vieneto bazė kaip ir iki šiol pasilieka Ceilone. Tolimųjų Rytų bazė savo operacijų baze pasirenka HongKongą ir aptarnaus visą sritį, apimančią Filipinus, Borneo ir Olandų Indiją, išskyrus Celebes. Vyr. būstinė bus Singapuras. Singapure bus ir britų sausumos kariuomenės Malajuose ir britų oro pajėgų Australijai būstinės. Indijos laivyno vadui, kuriam priklauso viso Indijos vandenyno gynyba, leista naudotis Maldive, Laccadine ir Andamano salomis. Australijos laivynui priklauso visos sritys į Vakarus nuo Australijos 900 myliu distancijoje ir Celebes, Olandų ir Australų Naujoji Gvinėja ir britų Salamonų salų protektoratas. Naujosios Zelandijos laivynui priskirta Fidži, Cook salos bei Naujosios Zelandijos globai pavesta Samoas teritorija.

BERLYNAS — MASKVA

Newsweek rašo, kad nereikia smarkiai nustebti, jei rusai Berlyną aptvers balionų užtvara, tuo būdu padrydami jį visiškai neprieinamą vakariečiams. Vokiečių komunistų propoganda Berlyno gyventojus perspėja, sakydama, kad Vakarų valstybės gali turėti didelių nemalonumų, jei jie iš Berlyno nepasitrauks.

Maskva numato greitu laiku paskelbti naują Sovietų zonos vyriausybę, kuri sieks valdžios visai Vokietijos teritorijai. Grafas Rudolf Nadolny, buvęs Vokietijos ambasadorius Rusijai Hindenburgo valdymo metu, yra numatytas šios vyriausybės galva.

Pakeitus Sovietų finansų ministerį, prasidėjo finansų įstaigų ir bankų tarnautojų atleidinėjimas. Buvo keisti trys finansų viceministeriai ir didelis skaičius žemesniojo personalo. Atleidinėjimai padaryti ryšium su Kremliaus nepasitenkinimu dėl prieš pusę metų padarytos valiutos reformos nepasisekimo.

PRANCŪZIJOS SOCIALISTŲ KRIZĖ

Lietingomis ir apsiniaukusiomis liepos mėn. pirmomis dienomis posėdžiavo Prancūzijos socialistu partijos kongresas. Sveicaru dienraštis „Die Tat" ta proga rašo, kad „didžioji socialistinė vyriausybės partija yra pasidariusi Prancūzijos politikos „sergančiu vyru". Jos chroniškoji krizė artėja į agoniją.

Dar prieš metus partija skaitė iki 350.000 nariu. Šiandie, pagal jos pačios oficialius duomenis, tas skaičius nukrito iki 180.000, iš kurių tik vienas trečdalis bemoka nario mokesčius. Kasos ir susirinkimai tušti. Partijos vyr. organas „Populaire" prieš kelias savaites, palikęs 60 mil. frankų skolų, trėjo palikti redakcijos patalpas. Spaustuvė nebeduoda visai kreditu, vos beišeinas laikraštis kasdien siunčia savo skaitytojams SOS ir tik Šveicarijos socialistų pinigais šiaip taip laikosi.

JEI KARAS SU RUSIJA...

New Yorko Herald Tribune liepos 9 d. numery iš Buenos Aires praneša apie Argentinos prezidento Juano Perono pareiškimą spaudai. Pareiškime tarp kitko randame: „Jei prasidėtų karas tarp Rusijos ir JAV, mes tikrai būsime su JAV. Mes negalime užimti jokios kitos pozicijos dėl mūsu kultūros, religijos ir kitų priežasčių."

ČEKOSLOVAKIJOJE NERAMU

Liepos 6 d. Pragoje dmonstravo apie 37.000 čekų sakalu. Demonstrantai, dainuodami patriotines devynioliktojo šimtmečio dainas, nešdami amerikiečių vėliavas ir reikalaudami sugrąžinti Benešą, o komunistus vaidindami „mūsu laisvės žudikais", žygiavo gretomis svarbiausiomis sostinės gatvėmis. Minia nužygiavo į Sv. Vaclovo aikštę. Demonstracijos užtruko šešias valandas. Pranešama, kad daug asmenų suimta. Demonstracijos įvyko ryšium su Sakalų organizacijos sąskrydžiu, kuris įvyksta kas šešeri metai. Organizacija turi 1.200.000 narių.

KARAS PALESTINOJE EINA TOLIAU

Liepos 7 d. Saugumo Taryba kreipėsi į arabų ir Izraelio vyriausybes, prašydama pratęsti paliaubas. Tiktai Sovietų Sąjunga, Ukraina ir Sirija atsisakė balsuoti už britų pasiūlymą „pasiusti skubų prašymą suinteresuotiems partneriams principe priimti paliaubų pratęsimą." JT tarpininkas grafas Folke Bernadotte mėgino vesti derybas su arabais ir žydais. Izraelio vyriausybė principe buvo sutikusi paliaubas pratęsti, bet arabai pareiškė, kad sąlygos jiems yra neprimtinos ir paliaubų nepratęs. Ir prieš pat pasibaigiant sutartam laikui, karas Palestinoje vėl užvirė; vėl puola sausumos kariuomenės, vėl naudojama aviacija. Kol kas atrodo, kad pasisekimo daugiau turi žydai. Matyt, paliaubų metas jiems išėjo į naudą. Arabai paskelbė civilinę Palestinos valdžią, kuri tvarkys visus vidaus reikalus, neliesdama aukštosios arabų politikos.

JAV karo laivyno ministerija iš Vašingtono praneša, kad karo laivų judėjimas Viduržemio jūroje „absoliučiai nieko bendro neturi su Palestina". Vienas lėktuvnešis ir du naikintuvai iš Neapolio išplaukė „mokomiesiems manevrams", o vėliau aplankys Graikiją. Iš Istambulo į Kiprą išplaukė vienas lėktuvnešis ir trys lengvi kreiseriai.

Karinė padėtis Palestinoje. Juodos strėlės rodo arabų puolimo kryptį, o baltos-žydų.

SIBIRE KANKINIO MIRTIMI MIRĖ VYSKUPAS T. MATULIONIS

Vatikanas. Kipa agentūra praneša: „Iš Amerikos atėjo į Vatikaną žinia, apie mirtį Mgr. Matulinio, Kaišiadorių vyskupo, kuris žuvo nukankintas sovietų kalėjimuose. Mgr. Matulionis yra antras lietuvių vyskupas, nukankintas sovietų kalėjimuose. (Pirmuoju, matyt, laiko vysk. Borisevičių. E.).

Kaišiadorių vyskupas gimęs 1873. Jis buvo tris kartus rusų suimtas: 1923 Leningrade, kur jis buvo pasmerktas dvejus metus kalėti; 1929, tuojau po to, kai buvo slaptai įšventintas, buvo pasmerktas ketverius metus sunkiesiem darbam; pagaliau 1947, kada jis buvo greičiausiai išgabentas į Sibirą. Nuo 1929 Matulionis buvo titulierinis Matregos vyskupas, 1937 buvo paskirtas Kaišiadorių vyskupu. Vokiečiu, paskui rusų okupacijos metu jis buvo likęs savo poste".